

## Kendiliknesnesi ihtiyaçları ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide savunma mekanizmaları ve kişilerarası ilişki boyutlarının aracı rolü

Nuran Bingöl<sup>1</sup>,  Yıldız Bilge<sup>2</sup> 

### Anahtar kelimeler

kendiliknesnesi ihtiyaçları, kişilik bozuklukları, savunma mekanizmaları, kişilerarası ilişki, aracı rol

### Keywords

selfobject needs, personality disorders, defense mechanisms, interpersonal relation, mediating role

### Öz

Yaşamın özellikle erken dönemlerinde kendiliknesnesi ihtiyaçlarının karşılanması veya karşılanmaması kişiliğin gelişmesinde önemli bir role sahiptir. Alanyazın savunmacı bir şekilde kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yaklaşma ve onlardan kaçınmanın kişilik bozuklukları ile ilişkili olabileceğine yönelik bulgular ortaya koymuştur. Bu çalışmanın amacı ise kendiliknesnesi ihtiyaçları ile kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide savunma mekanizmaları ve kişilerarası ilişki boyutlarının aracı etkilerinin incelenmesidir. Araştırma, yaşları 18-69 ( $Ort. = 26.27$ ,  $SS = 8.36$ ) arasında değişen 253'ü kadın (%62.9) ve 149'u erkek (%37.1) olmak üzere toplam 402 kişinin katıldığı kesitsel bir tarama çalışmasıdır. Veriler Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Coolidge Eksen II Envanteri Kısa Form, Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanteri, Savunma Biçimleri Testi ve Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Analizler sonucunda kişilik bozuklukları ile aynalanma-idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma kendiliknesnesi ihtiyaçları, immatür savunma mekanizmaları ve onay bağımlılık değişkenlerinin birbirleriyle pozitif yönde; başkalarına güven ve duygu farkındalığı değişkenlerinin negatif yönde anlamlı ilişkiler gösterdiği saptanmıştır. Kendiliknesnesi ihtiyaçları ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide immatür ve nevrotik savunmaların, onay bağımlılık, başkalarına güven ve duygu farkındalığı değişkenlerinin belli tip kişilik bozukluklarında kısmi aracılık etkilerinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulguları alanyazına dayandırılarak tartışılmış, çalışmaya yönelik sınırlılıklar, teorik literatüre ve klinik uygulamalara ilişkin olası katkılar ve yapılacak yeni çalışmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

### Abstract

#### Mediating role of defense mechanisms and dimensions of the interpersonal relationship in the relationship between selfobject needs and personality disorders

Especially in the early stages of life, met or unmet the selfobject needs has an important role in the development of personality. The literature has revealed evidence that approaching and defensively avoiding selfobject needs may be associated with personality disorders. The present study aimed to examine the mediating effects of defense mechanisms and dimensions of the interpersonal relationship in the relationship between selfobject needs and personality disorders. The research sample consisted of a total of 402 people [253 females (62.9%) and 149 males (37.1%), aged between 18 and 59 ( $M = 32.28$ ,  $SD = 7.76$ )], and a cross-sectional screening method was used in the study. The data was collected using the Socio-Demographic Information Form, Coolidge Axis II Inventory Short Form, Selfobject Needs Inventory, Defense Style Questionnaire, and Scale of Dimensions of Interpersonal Relationship. As a result of the analyzes, personality disorders and approaching mirroring-idealization-twinship, and avoiding idealization-twinship, selfobject needs, immature defense mechanisms, and approval dependence variables were positively correlated with each other; it was determined that the variables of trust in others and emotional awareness showed significant negative correlations. It was found that in the relationship between selfobject needs and personality disorders, the variables of immature and neurotic defenses, approval dependence, trusting others and emotional awareness had significant partial mediation effects in certain types of personality disorders. Then research findings were discussed based on the literature, and limitations of the study and possible contributions to theory and clinical practice, and suggestions for new studies to be made were presented.

**Atf için:** Bingöl, N. ve Bilge, Y. (2023). Kendiliknesnesi ihtiyaçları ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide savunma mekanizmaları ve kişilerarası ilişki boyutlarının aracı rolü. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 7(2), 216-239.

**Nuran Bingöl** · [nuran.bingol0401@gmail.com](mailto:nuran.bingol0401@gmail.com) | <sup>1</sup>Psikolog, Fevzi Çakmak Mah. Kısmet Sok., Diyarbakır, Türkiye; <sup>2</sup>Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Yaşam Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye.

**Geliş:** 30.12.2021, **Düzelme:** 17.03.2022/23.03.2022, **Kabul:** 24.03.2022

**Yazar Notu:** Bu çalışma, ilk yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü yüksek lisans tez çalışmasının verisinden hazırlanmıştır.



Kişilik bozuklukları, kişinin içinde bulunduğu toplumun kültürel beklentilerinden sapan ve süreklilik gösteren davranış kalıpları olarak tanımlanmaktadır. Bu davranış kalıpları yaşamın her alanına hâkim olma, esnekliğe ve değişime karşı dirençli olma, bireyin yaşantısında sıkıntı ve bozulmalara sebep olma ve yaşamın ergenlik veya yetişkinlik döneminde ortaya çıkma gibi temel özelliklere sahiptir (American Psychiatric Association [APA], 2013). Bu bireyler yaşamın birçok alanında ve diğer insanlarla ilişkilerinde sorunlar yaşamakta ve bu sorunlar yıllarca varlığını sürdürmektedir (Kring ve ark., 2012). Kişiliğe yönelik psikopatolojileri anlamaya ve açıklamaya çalışan farklı teorik arka plana sahip yaklaşımların olduğu bilinmektedir. Bu yaklaşımlardan biri olan Kohut'un "Kendilik Psikolojisi" kuramı, kendiliğin oluşumunu, gelişimini ve bileşenlerini sağlık ve hastalık durumlarında inceleyen (Kohut, 1977) bir kuramdır. Kohut (1977), erken çocukluk döneminde çocuğun gereksinimini ve ne yapılması gerektiğini bilen bir kendiliknesnesinin onun psikolojik dengesinin korunması için önemli olduğuna vurguda bulunur. Çocuğun kendiliknesnesi olan örneğin anne dokunma yoluyla veya sözle onunla temas kurar ve çocuğun bulunduğu dönemle uyumlu olarak tümgüçlü kendilik nesnesiyle kaynaşmasını sağlar. Bu da çocuktaki kendiliğin çekirdeğini oluşturur (Kohut, 1977). Kendiliğin bir parçası olarak deneyimlenen önemli diğerleri (*kendiliknesneleri*) (Kohut ve Wolf, 1978) ile ilişki içerisinde kendiliğin geliştiğini belirten Kohut'a (1984) göre kendiliğin gelişmesi, tutarlı ve bütünlüklü bir yapı haline gelmesi için kendiliknesnesi deneyimleri gereklidir. Çocukların bu deneyimlere ihtiyaç duymasını da kendiliknesnesi ihtiyacı olarak tanımlamıştır (Kohut, 1984). Teorisinde başlangıçta iki tür kendiliknesnesi tanımlamıştır: çocuğun doğuştan gelen canlılık, büyüklük ve mükemmellik duygusuna tepki veren ve onu onaylayanlar ve çocuğun algılayabileceği sakinlik, yanılmazlık ve her şeye gücü yeten bir görüntü olarak birleşebileceği kişiler. İlk tip, aynalayan kendiliknesnesi olarak, ikincisi ise idealize edilmiş ebeveyn imagosu olarak adlandırılır. Sonrasında ise yayımladığı "*How Does Analysis Cure*" adlı kitabında kısmen bir diğeri tarafından karşılanan kendiliknesnesi ihtiyaçlarını aynalanma (fark edilme, onaylanma, takdir edilme, mükemmel ve güçlü olma arzusu), idealizasyon (idealize edilen bir nesne veya kişi ile bütün olma, birleşme isteği) ve ikizlik (başkalarıyla yakınlık, bağ kurma, benzer olma isteği) kendiliknesnesi ihtiyaçları olarak üç küme şeklinde tanımlamıştır (Kohut, 1971, 1977, 1984). Aynalanma kendiliknesnesi ihtiyacı, çocuğun doğuştan getirmiş olduğu tümgüçlü, mükemmel ve görkemli olma fantezisine bakımverenlerinin eşlik etmesi, onaylaması ve takdir etmesi yönündeki ihtiyacıdır (Baker ve Baker, 1987; Kohut, 1966, 1971; Kohut ve Wolf, 1978). Bakımverenler tarafından tutarlı ve uygun bir şekilde olumlu kabulün ve kendilik değerinin tanınması çocuğun içsel bir kendilik saygısı, canlılık ve değer duygusu geliştirmesini sağlamaktadır (Silverstein, 1999). Çocuğun

döneme uygun olan büyülenmeciliğinin bakımverenler tarafından yerinde ve yeterince karşılanmaması, büyülenmecilik duygusunun patolojik bir hal aldığı, narsistik bir kendiliğin gelişmesine neden olmaktadır (Kohut, 1977). İdealizasyon kendiliknesnesi ihtiyacı tümgüçlülük, görkemlilik ve kusursuzluk özelliklerinin atfedildiği diğerleri ile birleşme ihtiyacıdır (Kohut, 1971; Marmarosh ve Mann, 2014). Çocuk, idealize ettiği nesne tarafından örseleyici düzeyde bir hayal kırıklığı yaşadığında ruhu ilkel bir şekilde idealize edilmiş kendiliknesnesine sapanmaktadır. Böylelikle yaşamı boyunca dış dünyada bu imgelere benzeyen belli kendiliknesnelere bağımlı hale gelmektedir. (Kohut, 1971). Bu ihtiyacının sağlıklı bir şekilde karşılanması durumunda çocukta sağlıklı bir ideal ve içsel bir değer duygusu gelişmektedir (Marmarosh ve Mann, 2014). İkizlik kendiliknesnesi ihtiyacı ise çocuğun insan olarak benzer hissettiği diğerleri tarafından kabul görmesi, görülmesi, onlarla bir arada olması ve anlaşılması ihtiyacıdır (Kohut, 1984; Togashi ve Kottler, 2015). Bu ihtiyacın döneme uygun bir şekilde bakımverenler tarafından karşılanması çocukta empati, bağlılık duygusu ve sosyal becerilerin gelişimini kolaylaştırmakta ve çocuğun toplumu ve toplumun kurallarını benimsemesini sağlamaktadır. Karşılanmadığı durumda ise çocuğun hayatı boyunca kendini yalnız ve yalıtılmış hissetmesine neden olmaktadır (Marmarosh ve Mann, 2014). Kendiliknesnesinin çocuk yetiştirme felsefeleri tarafından şekillendirilen tepkileri de benliğin belirlenmesinde önemli bir role sahiptir. Başka bir deyişle, çocuğun benliğini etkileyecek olan ebeveynlerin ne yaptığı değil, ebeveynlerin ne olduğudur (Kohut ve Wolf, 1978). Kendiliknesnesi görevi gören kişi erken gelişim döneminde genellikle anne iken, ilerleyen zamanda baba, öğretmen, akran, eş veya meslek bu işlevi yerine getirebilmektedir (Baker ve Baker, 1987). Kendiliknesnesi ilişkileri ve ihtiyacı bireyin doğumundan ölümüne kadar devam etmektedir (Kohut, 1971, 1984). Ancak kendiliknesnesinin sağlamış olduğu ihtiyaçlar yaşam boyu gerekli olsa da kişi olgunlaştıkça bu ihtiyaçlar karşısındaki tutumu daha az sömürücü ve daha fazla empatik olacak şekilde dönüşmektedir (Johnson, 1991; Kohut, 1971; Kohut ve Wolf, 1978). Böylelikle sağlıklı bir birey, dış kaynaklı kendiliknesnesinin yerine getirdiği işlevlerin çoğunluğunu üstlenen tutarlı, güvenilir ruhsal bir yapı geliştirmektedir (Baker ve Baker, 1987). Çocuk ve kendiliknesneleri arasındaki hatalı etkileşim ise zarar görmüş bir kendilikle sonuçlanır (Kohut ve Wolf, 1978). Kendiliğin sağlam gelişiminden önceki psikolojik gelişme sürecinde kendiliğin kendiliknesnesiyle kaynaşmasında oluşabilecek sorunlar çeşitli psikopatolojilerin tanımlanmasında açıklayıcı bir nitelikte olabilir (Kohut, 1977). Kendilik psikolojisi yaklaşımına göre, yetişkin dönemdeki kişilik işleyişinin önemli parçalarından biri bireyin kendiliknesnesi işlevlerine yöneliminin nasıl olduğudur. Nispeten zayıf ve olgun nitelikteki kendiliknesnesi ihtiyaçları olan ve bu ihtiyaçlarına yönelik inkâr edici bir çaba içerisinde olma-

yan bireyler güvenilir, tutarlı kendiliği düzenleyici stratejilere ve nispeten istikrarlılık gösteren benlik saygısına sahip olmakta ve ruhsal olarak bir iyilik hali göstermektedir. Olgun olmayan ve baskın niteliğe sahip kendiliknesnesi ihtiyaçlarına sahip olan ve bu ihtiyaçlarına karşı kaçınmacı ve inkâr edici bir çaba gösteren bireyler ise aynalanma, idealizasyon ve ikizlik ihtiyaçlarını sağlıklı bir şekilde sürdürme ve karşılama sıkıntıları yaşamaktadırlar (Banai ve ark., 2005).

Kişilik bozuklukları ile kendiliknesnesi ihtiyaçları açısından alanyazın incelendiğinde yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu ve mevcut çalışmaların ise narsisistik kişilik bozukluğu üzerine yoğunlaştığı görülmüştür (Akça, 2017; Friedemann ve ark., 2016; Gruber, 2009; Nehrig ve ark., 2019; Robbins ve Dupont, 1992). Bu çalışmalardan birinde kendiliknesnesi ihtiyaçlarını inkâr etmenin narsisistik kişilik bozukluğunun temelini oluşturduğu, narsisistik kişilik örgütlenmesine sahip olan bireylerin güçlü aynalanma kendiliknesnesi ihtiyacı içinde oldukları ve idealizasyon ve ikizlik kendiliknesnesi ihtiyaçlarına karşı kaçınmacı bir yönelim sergiledikleri saptamıştır (Banai ve ark., 2005).

Kişilik bozuklukları ile ilişkisi olduğu bilinen diğer bir kavram ise idin talepleri, süpergonun yasaklamaları veya dış dünya kaynaklı olma özelliğine sahip ve birey tarafından istenmeyen kaygı uyandırıcı durumlardan egonun kendini koruması amacına hizmet eden savunma mekanizmalarıdır (Freud, 2011). Vaillant'a (1994) göre, bireyler bazı savunma mekanizmalarını değişen düzeylerde olmak üzere tipik olarak kullanma eğilimi göstermektedirler. Savunma mekanizmaları ve işleyişinin çözülmesi kişilikte bozukluklara yol açan psikofizyolojinin anlaşılmasını sağladığı için önemli bir tanı eksenidir. Vaillant (1971, 1976), savunmaları psikopatoloji ile bağlantılı olarak immatür, narsisistik, nevrotik ve matür olmak üzere dört grup olarak sınıflandırmıştır. Ancak çalışmalarda genellikle immatür, nevrotik ve matür savunma mekanizmaları şeklinde yapılan sınıflandırma daha yaygın kullanılmakta ve kabul görmektedir (Vaillant, 1971). Ona göre, kişilik bozukluklarının gerçekleşmesinde immatür savunma mekanizmaları önemli bir etkiye sahiptir (Vaillant, 1994). Yaşamın erken evresinde kullanılan immatür savunmalar, kendilik ile dış dünya arasındaki sınırlarla karakterize edilmektedir (McWilliams, 2017). Genellikle yoğun stres durumunda daha fazla kullanılan bu savunmalar, nevrotik ve matür savunmalara kıyasla daha fazla bilişsel çarpıtma yaratmaktadır (Bowins, 2004). Bebeklik (0-2 yaş) döneminde ortaya çıkan immatür savunmalar kendilik ve nesne ilişkisinden kaynaklanan daha temel kaygılarla baş etmekte kullanılmaktadır (Akhtar, 2016). Düzey olarak immatür ve matür savunmalar arasında yer alan nevrotik savunmalar, doğası nedeniyle psikolojik kararsızlığı ifade etmektedir (Horney, 1964). Bu savunmalar, tehdidin ortaya çıkışının kabul edilmesinden kaynaklı içsel ve dışsal kaygının azaltılmasında kullanılmaktadır

(Andrews, 1991; Andrews ve ark., 1989; Bowins, 2004; Olson, 2008). Matür savunmalar ise kaygıyı kabul edilebilir yollarla azalttığı ve kullanılan savunmalardan kaynaklı olumlu sonuçlara yol açtığı için daha uyumlu savunmalardır (Bond ve ark., 1983).

Alanyazında savunma mekanizmalarının kişiliğe yönelik psikopatolojiyle ilişkisine yönelik yapılmış çalışmaların bulunduğu ve bu çalışmalarda kişilik bozukluklarının çoğunluğunun immatür savunma mekanizmalarıyla yüksek (Aracı ve Bilge, 2021; Bilge, 2018b; Carvalho ve ark., 2018; Işık, 2016; İnce, 2020; Tabar, 2017) ve matür savunma mekanizmalarıyla düşük (Hayashi ve ark., 2004; Sinha ve Watson, 1999; Van Wijk-Herbrink ve ark., 2011) korelasyon gösterdiği tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda yüksek kişilik bozukluğu puanlarının immatür savunma mekanizmaları ile ilişkili olduğu dikkate alındığında (Van Wijk-Herbrink ve ark., 2011) savunma mekanizmalarının kişilik gelişimi ile benzer ve paralel bir gelişimsel temele dayandığı ve dolayısıyla savunmaların olgunluk düzeyinin kişilikteki psikopatolojinin ciddiyet düzeyi ile ilişkili olduğu ileri sürülebilir (Cramer, 1999; Kernberg, 1975; Kernberg, 1994; Vaillant, 1994). Bu çalışmaların ulaştığı sonuçlara dayanarak bireylerin başvurduğu savunma mekanizmalarının tespit edilmesinin ve çözümlenmesinin kişiliğe yönelik psikopatolojilerin oluşmasında rol oynayan psikolojik süreçlerin anlaşılır hale gelmesine katkı sağladığı söylenebilir (Vaillant, 1994). Bu sebeple klinik pratikte, savunma mekanizmalarının önemli bir tanı eksen görevi gördüğü (Vaillant, 1994) ve tedavi sürecinin gidişatını belirlemede önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir.

Kişiliğe yönelik psikopatolojilerin oluşmasında, sürdürülmesinde önemli katkısı olan ve kişilikte oluşan bozukluklardan etkilenen kavramlardan bir diğeri ise kişilerarası ilişkidir. Kişilerarası ilişki, en az iki bireyin katılımı ile gerçekleşen, biyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlardan köken alan karşılıklılığa dayalı duygusal etkileşim ve davranışlar olarak tanımlanmaktadır (İmamoğlu ve Aydın, 2009). Kişiliğin kişi için önemli bir başkası ile kurulan sosyal ilişkide geliştiği ve bu sosyal ilişkinin ürünü olduğunu savunan kişilerarası ilişki teorisyenlerine göre, kişiliğe yönelik psikopatolojiler de bir başkası ile kurulan uyumsuz ilişki örüntülerinin sürdürülmesinden kaynaklanmaktadır (Millon ve ark., 2004; Pincus ve Wiggins, 1990). Mevcut çalışmada kişilerarası ilişki kavramı onay bağımlılık, empati, başkalarına güven ve duygu farkındalığı kavramları çerçevesinde ele alındığı için alanyazın kişilik bozuklukları ile bu kavramların birlikte incelendiği çalışmalar çerçevesinde incelenmiştir.

Alanyazında yer alan çalışmaların çoğunluğunda kişilerarası ilişki boyutlarından kişilerarası bağımlılığa yönelik artmış ihtiyacın kişilik bozuklukları ile ilişkili olduğu (Bornstein, 1998b; Bornstein ve ark., 2010) bulunmuştur. Ayrıca güven ve başkalarına güven boyutlarından alınan puanlar azaldıkça kişilik bo-

zukulukları boyutlarından alınan puanların arttığı (Botsford ve ark., 2019; Costa ve McCrae, 1990; Masland ve ark., 2020; Miano ve ark., 2013; Unoka ve ark., 2009) sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak düşük empati puanlarının kişilik bozukluklarından alınan yüksek puanlar ile ilişkili olduğu (Henry ve ark., 2008; Miller ve Eisenberg, 1988; Ritter ve ark., 2011) tespit edilmiştir.

Savunma mekanizmaları ile kendiliknesesi ihtiyaçları birlikteliğinin uyum bozucu kişilik özellikleri ile ilişkisine yönelik yapılmış bir çalışmaya rastlanmıştır (Tondar ve ark., 2017). Bu çalışmada immatür savunma mekanizmalarının aynalanma-idealizasyon-ikizliğe yaklaşma ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma kendiliknesesi ihtiyaçları ile arasında pozitif yönde, nevrotik savunma mekanizmalarının aynalanma-ikizliğe yaklaşma ve aynalanmadan kaçınma ihtiyacı ile arasında pozitif yönde ve matür savunma mekanizmalarının ikizliğe yaklaşma ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyaçları ile arasında pozitif yönde ilişkilerin olduğu saptanmıştır.

Kendiliknesesi ihtiyaçları ve kişilerarası ilişki boyutlarının birlikte kişilik özellikleri ile ilişkilerinin incelendiği sadece bir çalışmaya rastlanmıştır (Yurduşen ve Gençöz, 2018). Bu çalışmada aynalanma-idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile onay bağımlılık boyutu arasında pozitif yönde, başkalarına güven ve duygu farkındalığı arasında ise negatif yönde bir ilişki saptanmıştır. Yüksek idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile düşük empati ve duygusal farkındalık puanları arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynalanmadan kaçınma ihtiyacı ile onay bağımlılık puanları arasında negatif yönde ve duygu farkındalığı puanları arasında ise pozitif yönde ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir.

Onay bağımlılık, empati, başkalarına güven ve duygu farkındalığı ile savunma mekanizmalarının birlikte ele alındığı çalışmalar incelendiğinde değişen onay ihtiyacı (Evans, 1979; Lobel ve ark., 1987) ve empati (Bachrach, 1968; Grevin, 1996) puanlarına göre kullanılan savunma mekanizmalarının ve olgunluk düzeylerinin farklılık gösterdiği ve düşük başkalarına güven puanlarının immatür savunma mekanizmalarıyla ilişkili olduğu çalışmalara (Carvalho ve ark., 2018; Carvalho ve Primi, 2015) rastlanmıştır.

### **Araştırmanın Amacı**

Alanyazında savunmaların kişilik bozuklukları ile ilişkisinin araştırma sorusu olarak ele alındığı çalışmaların olduğu görülmüştür. Araştırmanın diğer değişkenleri olan kendiliknesesi ihtiyaçları ve kişilerarası ilişki boyutlarının kişilikteki psikopatoloji ile ilişkisinin incelendiği çalışmaların alanyazında oldukça sınırlı olduğuna rastlanmıştır. Ayrıca alanyazında bu üç değişkenin birlikte kişilik bozuklukları ile ilişkilerinin ele alındığı herhangi bir çalışmaya rastlanamamıştır. Ek olarak kişilik bozuklukları ile kendiliknesesi ihtiyaçları arasındaki ilişkide savunma mekanizmaları ve

kişilerarası ilişki boyutlarının aracı etkilerinin olup olmadığını inceleyen bir çalışmaya alanyazında rastlanamamıştır. Her ne kadar alanyazında bu değişkenler bir arada araştırılmamış olsa da teorik olarak bu üç değişkenin kişilikte bozuklukların oluşmasını etkileyebilecek olasılığa sahip oldukları görülmüştür. Bu nedenle bu değişkenlerin kişilik bozukluklarına yatkınlaştırıcı etkilerinin olup olmadığının araştırılmasının kişilik bozukluklarının oluşmasında risk faktörü olabilecek değişkenlerin tespit edilmesine katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Yukarıda sunulmuş olan kuramsal ve ampirik bulgular çerçevesinde araştırma hipotezleri şu şekilde sıralanabilir. (1) Kişilik bozuklukları puanları ile immatür ve nevrotik savunma mekanizmaları puanları pozitif yönde ve matür savunma mekanizmaları puanları negatif yönde ilişkilidir. (2) Kişilik bozuklukları puanları ile aynalanma-idealizasyon-ikizlik kendiliknesesi ihtiyaçlarına yaklaşma ve onlardan kaçınma puanları pozitif yönde ilişkilidir. (3) Kişilik bozukluklarından alınan puanlar ile başkalarına güven, empati ve duygu farkındalığı puanları negatif yönde ve onay bağımlılık puanları ise pozitif yönde ilişkilidir. (4) Kendiliknesesi ihtiyaçları ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide, savunma mekanizmalarının ve kişilerarası ilişki boyutlarının aracı etkileri anlamlıdır.

## **YÖNTEM**

### **Örneklem**

Mevcut çalışma Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan, kartopu ve kolay örnekleme yöntemi kullanılarak elde edilen, 18-69 yaş aralığında (*Ort.* = 26.27, *SS* = 8.36) olan 253'ü kadın (%62.9) ve 149'u erkek (%37.1) olmak üzere 402 katılımcının yer aldığı toplum örnekleminde oluşmaktadır. Katılımcıların eğitim düzeyi incelendiğinde 3 kişinin (%0.7) ilkökul, 5 kişinin (%2.0) ortaokul, 42 kişinin (%10.4) lise ve 352 kişinin (%87.6) ise üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahip olduğu, medeni durumları incelendiğinde 316 kişinin (%78.6) bekâr, 77 kişinin (%19.2) evli, 8 kişinin (%2.0) boşanmış ve 1 kişinin (%0.2) dul olduğu ve gelir durumları incelendiğinde ise 62 kişinin (%15.4) düşük, 325 kişinin (%80.8) orta ve 15 kişinin (%3.7) yüksek gelir düzeyine sahip oldukları saptanmıştır.

### **Veri Toplama Araçları**

**Demografik Bilgi Formu** Katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim ve gelir düzeyleri gibi bilgiler yer almaktadır.

**Coolidge Eksen II Envanteri Kısa Form (CATI + TR- KF)** Coolidge Eksen II Envanteri, kişilik bozukluklarını boyutsal olarak değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir (Coolidge, 1993; Coolidge ve Merwin, 1992). Toplamda 250 madde ve 46 alt boyuttan oluşan Coolidge Eksen II Envanterinin orijinal formu DSM III-R'ye (Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal



El Kitabı III-R) göre geliştirilmiş olup 200 maddeden oluşmaktadır (Coolidge, 1993; Coolidge ve Merwin, 1992). Envanteri oluşturan alt ölçeklerdeki maddelerden bazıları tersine çevrilerek değerlendirilmektedir. Öz bildirim niteliğinde olan envanter kesinlikle yanlış (1), yanlışına yakın (2), doğruya yakın (3) ve kesinlikle doğru (4) olmak üzere 4 düzeyden oluşan Likert tipi bir ölçektir. Türkçeye uyarlanması Bilge ve Sertel (2017) ve Türkçe Kısa Formu ise Bilge (2018a) tarafından yapılan envanterin kısa formu 2'si kontrol maddesi olmak üzere 78 maddeden oluşmaktadır. Envanterin Türkçe Kısa Formu: Paranoid Kişilik Bozukluğu (KB), Şizotipal KB, Şizoid KB, Antisosyal KB, Borderline KB, Histriyonik KB, Narsisistik KB, Obsesif Kompulsif KB, Çekingen KB ve Bağımlı KB olmak üzere 10 alt boyut içermektedir. Bilge (2018a) tarafından iç güvenilirlik katsayılarını saptamak amacıyla yapılan analizler sonucunda Cronbach alfa katsayılarının 0.66 ile 0.77 arasında olduğu ve yapılan test-tekrar test analizleri sonucunda ise güvenilirlik katsayılarının 0.77 ile 0.89 arasında olduğu bulunmuştur. Mevcut çalışmada ise iç tutarlılık analizleri sonucunda Cronbach alfa katsayılarının A kümesi KB'ler için 0.78 (paranoid KB), 0.71 (şizotipal KB) ve 0.52 (şizoid KB) olduğu; B kümesi KB'ler için 0.66 (antisosyal KB), 0.79 (borderline KB), 0.74 (histriyonik KB) ve 0.74 (narsisistik KB) olduğu; C kümesi KB'ler için 0.75 (obsesif kompulsif KB), 0.76 (çekingen KB) ve 0.80 (bağımlı KB) olduğu hesaplanmıştır. Analiz sonuçları CATI+TR- KF'nin klinik pratikte kullanılabilirlik güvenilirliğe sahip bir envanter olduğunu göstermektedir (Bilge, 2014, 2018a).

**Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanteri (KİE)** Kohut'un kendiliknesnesi ihtiyaçları kuramına dayandırılan ve Banai ve arkadaşları (2005) tarafından bireylerin kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yaklaşma ve onlardan kaçınmaya karşı hissettikleri ihtiyaç düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Türkçeye uyarlanması Yurduşen ve Gençöz (2018) tarafından yapılan 7 düzeyli Likert tipi envanter, toplamda 38 maddeden oluşmaktadır. Envanterin Türkçe formu aynalanma-idealizasyon- ikizlik ihtiyacına yaklaşma, idealizasyon- ikizlik ihtiyacından kaçınma ve aynalanmadan kaçınma olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Türkçe formun güvenilirlik katsayılarını saptamak amacıyla yapılan analizler sonucunda Cronbach alfa katsayılarının aynalanma-idealizasyon-ikizlik ihtiyacına yaklaşma için .84, idealizasyon-ikizlik ihtiyacından kaçınma için .79 ve aynalanmadan kaçınma için ise .65 olduğu belirtilmiştir (Yurduşen ve Gençöz, 2005). Çalışmamızda ise iç tutarlılık analizleri kapsamında Cronbach alfa katsayılarının aynalanma-idealizasyon-ikizliğe yaklaşma ihtiyacı için 0.85, idealizasyon-ikizlikten kaçınma ihtiyacı için 0.84 ve aynalanmadan kaçınma ihtiyacı için ise 0.70 olduğu hesaplanmıştır.

**Savunma Biçimleri Testi (SBT-40)** Bond ve arkadaş-

ları (1983) tarafından bilinçdışı süreçler olan savunma mekanizmalarının bilinç düzeyindeki tezahürlerinin değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmiş olan ölçeğin orijinali, toplamda 88 madde ve 26 savunma mekanizması içermektedir (Yılmaz ve ark., 2007). Andrews ve arkadaşları (1993) tarafından gözden geçirilme çalışması yapılan ve bir kâğıt kalem testi olan ölçek 9 düzeyli Likert tipi bir niteliğe sahiptir (Bodur, 1999; Zanarini ve ark., 2009). Ölçeğin gözden geçirilmiş formu immatür, nevrotik ve matür savunma mekanizmaları olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır (Zanarini ve ark., 2009). Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Yılmaz ve arkadaşları (2007) tarafından yapılan ölçek, 20 savunma mekanizmasını ölçen toplamda 40 maddeden oluşmaktadır. Türkçe formun güvenilirlik katsayılarını belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda immatür, nevrotik ve matür savunmalar için iç tutarlılık katsayılarının sırasıyla 0.83, 0.61 ve 0.70 olduğu ifade edilmiştir. Mevcut çalışmada ise iç tutarlılık analizleri sonucunda Cronbach alfa katsayılarının immatür savunma mekanizmaları için 0.84, nevrotik savunma mekanizmaları için 0.58 ve matür savunma mekanizmaları için ise 0.67 olarak hesaplanmıştır.

**Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ)** Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği, İmamoğlu ve Aydın (2008) tarafından kişilerarası ilişki biçimlerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Kişilerarası ilişki kavramını "Çağdaş Kişilerarası İlişki Teorileri" ve "Sosyal yaklaşımlar" a dayandıran ölçek, onay bağımlılık, empati, diğerlerine güven ve duygusal farkındalık olmak üzere 4 alt boyutu ölçen toplamda 53 maddeden oluşmaktadır. Envanter "tamamen tanımlıyor" ile "hiç tanımlamıyor" aralığında yanıtlanan 5 düzeyli Likert tipi bir kâğıt kalem testidir. İmamoğlu ve Aydın (2009) tarafından yapılan analizler sonucunda ölçeğin iç tutarlılık katsayılarının 0.75 ile 0.85 aralığında olduğu ve test-tekrar test analizlerinde ise korelasyon katsayılarının 0.62 ile 0.96 aralığında olduğu belirtilmiştir. Mevcut çalışmada ise iç tutarlılık analizleri sonucunda Cronbach alfa katsayıları onay bağımlılık için 0.85, empati için 0.78, başkalarına güven için 0.82, duygu farkındalığı için ise 0.81 olarak hesaplanmıştır.

### İşlem

Araştırma, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 26.06.2020 tarihli, 9/2020 sayılı toplantısının 9 numaralı kararı ile onaylanmıştır. Veriler Ekim-Aralık 2020 tarihleri arasında elden ve çevrimiçi veri toplama yöntemiyle toplanmıştır. Verilerin randomizasyonu kartopu örnekleme metodu kullanılarak sağlanmıştır. Çevrimiçi formlarda envanter sıralamaları birbirinden farklı olan 4 ayrı form oluşturulmuştur. Elden formlarda katılımcıların gönüllü onamları araştırma ile ilgili açıklama

yapıldıktan sonra alınırken çevrimiçi formların başına “Araştırma hakkındaki bilgilendirmeyi okudum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum.” ibaresi konularak katılımcıların gönüllü onamları alınmıştır.

### *İstatistiksel Analizler*

Araştırmada yer alan katılımcılara ait verilerin analizlerden önce normal dağılıma uygun olup olmadığını tespit etmek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmıştır. Verilerin normalliğine yönelik varsayım -2.0 ve +2.0 aralığı dikkate alınarak sağlanmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği gözlemlenmiştir (George ve Mallery, 2016, s. 114). Araştırmaya katılan katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların ortalaması ve standart sapma değerlerini hesaplamak için betimsel istatistikler uygulanırken araştırmanın 4 değişkeni arasındaki ilişkileri tespit etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi ve son olarak kişilik bozuklukları ile kendiliknesnesi ihtiyaçları arasındaki ilişkide savunma mekanizmaları ve kişilerarası ilişki boyutlarının aracı etkilerini saptamak amacıyla PROCESS Macro V.3.1 (Hayes, 2013) programıyla aracılık analizi uygulanmıştır. Araştırmada belirtilen analizler SPSS 22.0 programı ile gerçekleştirilmiştir.

### **BULGULAR**

Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilere yönelik bulgular Tablo 1’de yer almaktadır.

Mevcut çalışmada 10 kişilik bozukluğu bağımlı değişken, aynalanma-idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma kendiliknesnesi ihtiyaçları bağımsız değişken, immatür ve nevrotik savunma mekanizmaları ve kişilerarası ilişki boyutlarından onay bağımlılık, başkalarına güven ve duygu farkındalığı ise aracı değişkenler olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla kişilik bozuklukları için Model 4 kullanılarak paralel aracılık şeklinde oluşturulan 10 ayrı model çerçevesinde analizler gerçekleştirilmiştir. Bir modelde aynı anda farklı aracı etkilerin incelenmesini sağlayan paralel aracılık analizi, nedensel olarak birbirleriyle ilişkili olmayan iki veya daha fazla aracının ele alındığı basit aracılık modelinin en temel uzantısıdır (Hayes, 2013).

#### *Paranoid KB*

Bağımsız değişken olan aynalanma-idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacının başkalarına güven üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_1$ ) ( $B = -.19$ ,  $SH = .03$ ,  $t = -3.95$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1612, -.0540]) ve immatür savunma mekanizmaları (SM) üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_2$ ) ( $B = .38$ ,  $SH = .07$ ,  $t = 8.13$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.4576, .7496]) anlamlı olduğu görülmüştür. Modelde bağımlı değişken olan Paranoid KB için başkalarına güvenin doğrudan etkisinin ( $b_1$ ) ( $B = -.51$ ,

$SH = .02$ ,  $t = -12.34$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.2994, -.2171]) ve immatür SM’nin doğrudan etkisinin ( $b_2$ ) ( $B = .17$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 3.79$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0140, .0442]) anlamlı olduğu saptanmıştır. Bağımsız değişken olan aynalanma-idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacının Paranoid KB üzerindeki toplam etkisinin ( $c$ ) ( $B = .10$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 7.67$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0749, .1264]) ve doğrudan etkisinin ( $c'$ ) anlamlı olduğu ( $B = .06$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 5.00$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0336, .0770]) bulunmuştur. Aracı değişkenin etkisinin anlamlı olup olmadığının sınanması amacıyla bootstrap yöntemi kullanılmıştır ve güven aralıklarının sıfır içermemesi anlamlı aracı ilişkilere işaret etmektedir. Sonuçlar, Paranoid KB belirtileri üzerindeki %5 oranındaki dolaylı etkinin anlamlı olduğunu ( $B = .045$ ,  $SH = .01$  ve %95 GA [.0257, .0660]) göstermektedir (Şekil 1). Ayrıca, varyansın %13’ünü açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ( $F_{(1,400)} = 58.87$ ,  $p < .05$ ).

#### *Şizotipal KB*

Bağımsız değişken olan idealizasyon-ikizlikten kaçınma ihtiyacının başkalarına güven üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_1$ ) ( $B = -.29$ ,  $SH = .04$ ,  $t = -5.96$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.3276, -.1651]) ve immatür SM üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_2$ ) ( $B = .42$ ,  $SH = .11$ ,  $t = 9.19$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.8167, 1.261]) anlamlı olduğu görülmüştür. Modelde bağımlı değişken olan Şizotipal KB için başkalarına güvenin doğrudan etkisinin ( $b_1$ ) ( $B = -.26$ ,  $SH = .02$ ,  $t = -5.64$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1624, -.0784]) ve immatür SM’nin doğrudan etkisinin ( $b_2$ ) ( $B = .29$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 5.88$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0306, .0613]) anlamlı olduğu saptanmıştır. Bağımsız değişken olan idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacının Şizotipal KB üzerindeki toplam etkisinin ( $c$ ) ( $B = .16$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 8.51$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.1193, .1909]) ve doğrudan etkisinin ( $c'$ ) anlamlı olduğu ( $B = .08$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 4.35$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0425, .1128]) bulunmuştur. Aracı değişkenin etkisinin anlamlı olup olmadığının sınanması amacıyla bootstrap yöntemi kullanılmıştır ve güven aralıklarının sıfır içermemesi anlamlı aracı ilişkilere işaret etmektedir. Sonuçlar, Şizotipal KB belirtileri üzerindeki %8 oranındaki dolaylı etkinin anlamlı olduğunu ( $B = .0774$ ,  $SH = .01$  ve %95 GA [.0547, .1024]) göstermektedir (Şekil 1). Ayrıca, varyansın %15’ini açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ( $F_{(1,400)} = 72.47$ ,  $p < .05$ ).

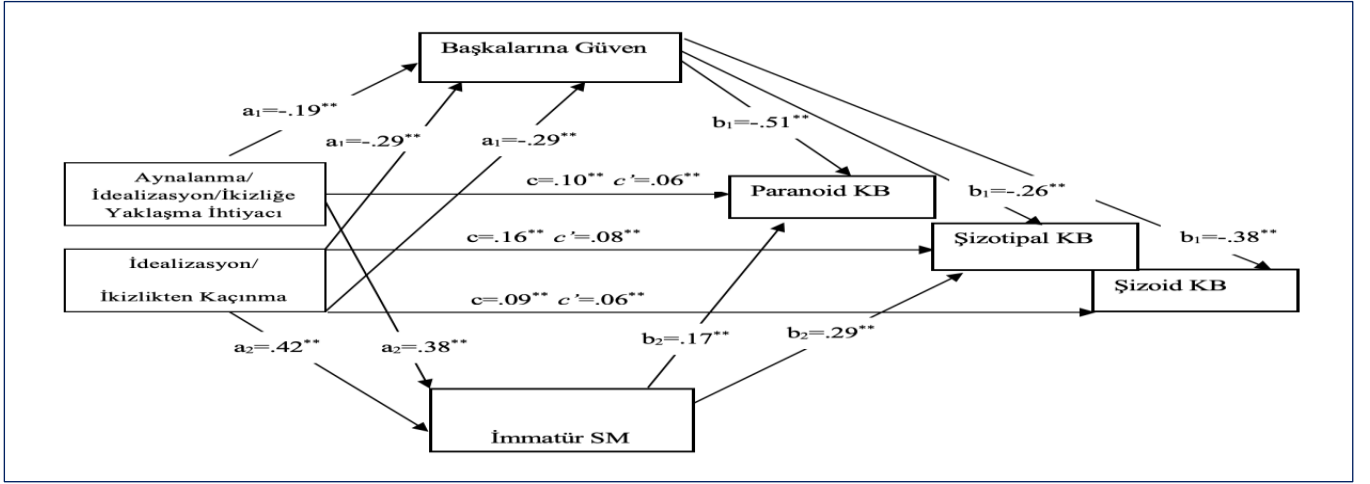
#### *Şizoid KB*

Bağımsız değişken olan idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacının başkalarına güven üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a$ ) ( $B = -.29$ ,  $SH = .04$ ,  $t = -5.96$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.3276, -.1651]) anlamlı olduğu görülmüştür. Modelde bağımlı değişken olan Şizoid KB için başkalarına güvenin doğrudan etkisinin ( $b$ ) ( $B = -.38$ ,  $SH = .01$ ,  $t = -8.18$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1459,

**Tablo 1. Kişilik Bozuklukları ile Kendiliknesnesi İhtiyaçları Arasındaki İlişkide Savunma Mekanizmaları ve Kişilerarası İlişki Boyutlarının Paralel Aracılık Etkilerine İlişkin Bulgular**

	Ort. ± SS.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.	18.38±4.82	.60**	.36**	.54**	.67**	.54**	.60**	.66**	.53**	.54**	.36**	.27**	-.04	.48**	.23**	.02	.34**	.07	-.63**	-.45**
2.	15.72±4.38	1	.55**	.55**	.67**	.47**	.50**	.60**	.48**	.53**	.27**	.39**	.03	.49**	.20**	.08	.28**	-.00	-.45**	-.33**
3.	17.68±3.02		1	.32**	.47**	.21**	.23	.42**	.43**	.42**	.09*	.34**	.01	.32**	.06	-.09	.25**	-.19**	-.44**	-.27**
4.	13.16±3.73			1	.54**	.46**	.46**	.48**	.33**	.44**	.25**	.36**	.01	.46**	.16**	.12*	.27**	.00	-.35**	-.53**
5.	19.18±5.43				1	.73**	.65**	.71**	.62**	.68**	.40**	.26**	-.15**	.50**	.24**	.01	.48**	.01	-.51**	-.50**
6.	15.94±4.10					1	.76**	.57**	.51**	.56**	.48**	.22**	-.22**	.42**	.28**	.00	.53**	.13**	-.32**	-.43**
7.	20.15±4.40						1	.57**	.54**	.54**	.56**	.25**	-.20**	.37**	.20**	.06	.46**	.15**	-.35**	-.37**
8.	20.97±4.92							1	.66**	.65**	.35**	.28**	-.06	.43**	.19**	-.05	.43**	.00	-.52**	-.43**
9.	17.43±4.55								1	.77**	.43**	.30**	-.22**	.36**	.19**	-.09*	.62**	-.08	-.50**	-.37**
10.	13.09±4.13									1	.37**	.34**	-.20**	.43**	.24**	-.10*	.61**	-.09	-.45**	-.44**
11.	82.26±17.18										1	.22**	-.17**	.37**	.42**	.17**	.49**	.20**	-.19**	-.29**
12.	28.75±11.07											1	.24**	.42**	.15**	.03	.30**	-.15**	-.28**	-.25**
13.	23.13±6.88												1	-.01	-.01	.18**	-.36**	.01	.02	.23**
14.	96.42±27.54													1	.54**	.31**	.43**	-.10*	-.47**	-.54**
15.	41.51±10.01														1	.35**	.34**	.08	-.19**	-.20**
16.	47.21±10.59															1	-.12*	.23**	-.02	.07
17.	41.63±9.29																1	.02	-.38**	-.54**
18.	34.65±5.23																	1	.13**	.15**
19.	46.68±9.55																		1	.46**
20.	48.59±8.57																			1

**Not.** \* $p < 0.05$  \*\* $p < 0.01$ . 1. CATİ+TR-Paranoid KB, 2. CATİ+TR-Şizotipal KB, 3. CATİ+TR-Şizoid KB, 4. CATİ+TR-Antisoyal KB, 5. CATİ+TR-Borderline KB, 6. CATİ+TR-Histriyonik KB, 7. CATİ+TR-Narsisistik KB, 8. CATİ+TR-Obsesif Kompulsif KB, 9. CATİ+TR-Çekingen KB, 10. CATİ+TR-Bağımlı KB, 11. KİE-Aynalanma- İdealizasyon- İkizliğe Yaklaşma İhtiyacı, 12. KİE-İdealizasyon-İkizlikten Kaçınma İhtiyacı, 13. KİE-Aynalanmadan Kaçınma İhtiyacı, 14. SBT-İmmatür, 15. SBT- Nevrotik, 16. SBT-Matür, 17. KİBÖ- Onay Bağımlılık, 18. KİBÖ-Empati, 19. KİBÖ-Başkalarına Güven, 20. KİBÖ-Duygu Farkındalığı, Ort.: Ortalama, SS.: Standart Sapma



**Şekil 1. Paranoid, Şizotipal ve Şizoid KB'ler için oluşturulmuş modellerin birleştirilmiş paralel aracılık etkileri**

**Not.** Üç modelden elde edilen analizler birleştirilerek oluşturulmuştur. Birleştirilen modeller: Paranoid KB için; aynalanma-idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile Paranoid KB arasındaki ilişkide başkalarına güven ve immatür SM'nin paralel aracı etkisi. Şizotipal KB için; idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile Şizotipal KB arasındaki ilişkide başkalarına güven ve immatür SM'lerin paralel aracı etkisi. Şizoid KB için; idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile Şizoid KB arasındaki ilişkide başkalarına güven ve immatür SM'lerin paralel aracı etkisi.

-.0894] anlamlı olduğu saptanmıştır. Bağımsız değişken olan idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacının Şizoid KB üzerindeki toplam etkisinin (c) ( $B = .094$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 7.35$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0691, .1195]) ve doğrudan etkisinin ( $c'$ ) anlamlı olduğu ( $B = .065$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 5.27$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0410, .0897]) bulunmuştur. Aracı değişkenin etkisinin anlamlı olup olmadığının sınanması amacıyla bootstrap yöntemi kullanılmıştır ve güven aralıklarının sıfır içermemesi anlamlı aracı ilişkilere işaret etmektedir. Sonuçlar, Şizoid KB belirtileri üzerindeki %3 oranındaki dolaylı etkinin anlamlı olduğunu ( $B = .0290$ ,  $SH = .01$  ve %95 GA [.0185, .0413]) göstermektedir (Şekil 1). Ayrıca, varyansın %12'sini açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ( $F_{(1,400)} = 54.07$ ,  $p < .05$ ).

### Antisosyal KB

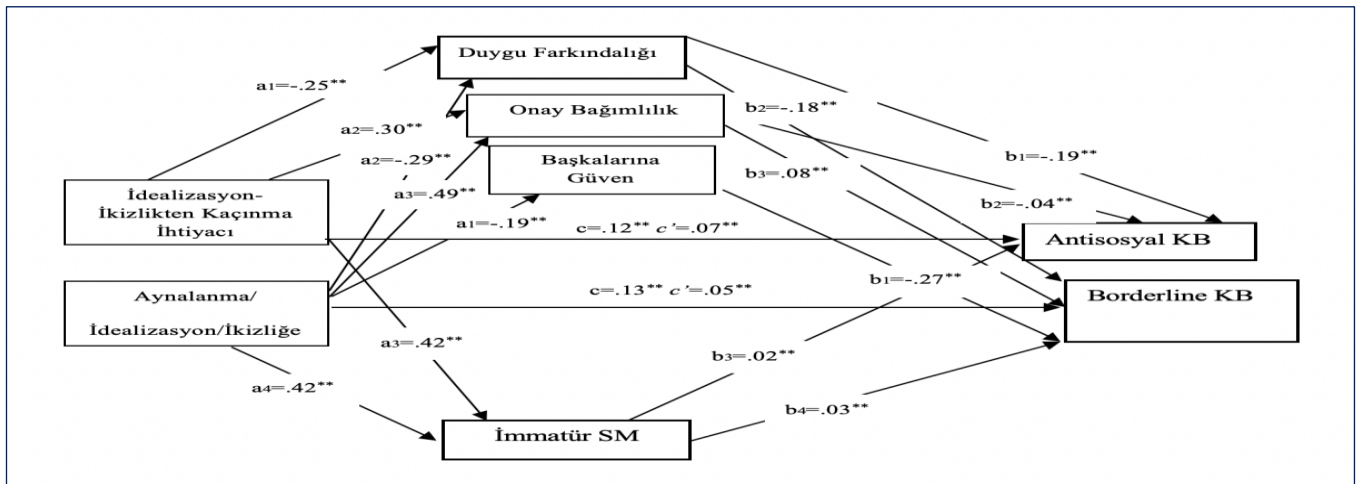
Bağımsız değişken olan idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacının duygu farkındalığı üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_1$ ) ( $B = -.19$ ,  $SH = .04$ ,  $t = -5.19$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.2682, -.1210]), onay bağımlılık üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_2$ ) ( $B = .30$ ,  $SH = .04$ ,  $t = 6.23$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.1708, .3283]) ve immatür SM üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_3$ ) ( $B = .42$ ,  $SH = .11$ ,  $t = 9.19$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.8167, 1.261]) anlamlı olduğu görülmüştür. Modelde bağımlı değişken olan Antisosyal KB için duygu farkındalığının doğrudan etkisinin ( $b_1$ ) ( $B = -.19$ ,  $SH = .02$ ,  $t = -8.42$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.2361, -.1547]), onay bağımlılığın doğrudan etkisinin ( $b_2$ ) ( $B = -.04$ ,  $SH = .02$ ,  $t = -2.19$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.0819, -.0046]) ve immatür SM'nin doğrudan etkisinin ( $b_3$ ) ( $B = .02$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 3.49$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0106, .0380]) anlamlı olduğu saptanmıştır. Bağımsız değişken olan idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacının Antisosyal KB üzerindeki toplam etkisinin (c) ( $B = .12$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 7.82$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0919, .1536]) ve doğrudan

etkisinin ( $c'$ ) anlamlı olduğu ( $B = .07$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 4.73$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0415, .1005]) bulunmuştur. Aracı değişkenin etkisinin anlamlı olup olmadığının sınanması amacıyla bootstrap yöntemi kullanılmıştır ve güven aralıklarının sıfır içermemesi anlamlı aracı ilişkilere işaret etmektedir. Sonuçlar, Antisosyal KB belirtileri üzerindeki %5 oranındaki dolaylı etkinin anlamlı olduğunu ( $B = .0517$ ,  $SH = .01$  ve %95 GA [.0297, .0744]) göstermektedir (Şekil 2). Ayrıca, varyansın %13'ünü açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ( $F_{(1,400)} = 61.15$ ,  $p < .05$ ).

### Borderline KB

Bağımsız değişken olan aynalanma-idealizasyon-ikizliğe yaklaşma ihtiyacının başkalarına güven üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_1$ ) ( $B = -.19$ ,  $SH = .03$ ,  $t = -3.95$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1612, -.0540]), duygu farkındalığı üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_2$ ) ( $B = -.29$ ,  $SH = .02$ ,  $t = -6.05$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1914, -.0975]), onay bağımlılık üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_3$ ) ( $B = .49$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 11.23$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.2185, .3112]) ve immatür SM üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_4$ ) ( $B = .38$ ,  $SH = .07$ ,  $t = 8.12$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.4576, .7496]) anlamlı olduğu görülmüştür. Modelde bağımlı değişken olan Borderline KB için başkalarına güvenin doğrudan etkisinin ( $b_1$ ) ( $B = -.27$ ,  $SH = .03$ ,  $t = -5.91$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.2009, -.1006]), duygu farkındalığının doğrudan etkisinin ( $b_2$ ) ( $B = -.18$ ,  $SH = .03$ ,  $t = -3.51$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1740, -.0491]), onay bağımlılığın doğrudan etkisinin ( $b_3$ ) ( $B = .08$ ,  $SH = .03$ ,  $t = 2.67$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0204, .1349]) ve immatür SM'nin doğrudan etkisinin ( $b_4$ ) ( $B = .03$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 3.36$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0134, .0513]) anlamlı olduğu saptanmıştır. Bağımsız değişken olan aynalanma/idealizasyon/ ikizliğe yaklaşma ihtiyacının Borderline KB üzerindeki toplam etkisinin (c) ( $B = .13$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 8.74$ ,  $p < .001$





**Şekil 2. Antisozyal ve Borderline KB'ler için oluşturulmuş modellerin birleştirilmiş paralel aracılık etkileri.** *Not.* İki modelden elde edilen analizler birleştirilerek oluşturulmuştur. Birleştirilen modeller: Antisozyal KB için; idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile Antisozyal KB arasındaki ilişkide onay bağımlılık, duygu farkındalığı ve immatür SM'lerin paralel aracı etkisi. Borderline KB için; aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile Borderline KB arasındaki ilişkide başkalarına güven, onay bağımlılık, duygu farkındalığı ve immatür SM'lerin paralel aracı etkisi.

ve %95 GA [.0981, .1551]) ve doğrudan etkisinin ( $c'$ ) anlamlı olduğu ( $B = .05$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 3.87$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0267, .0817]) bulunmuştur. Aracı değişkenin etkisinin anlamlı olup olmadığının sınanması amacıyla bootstrap yöntemi kullanılmıştır ve güven aralıklarının sıfır içermemesi anlamlı aracı ilişkilere işaret etmektedir. Sonuçlar, Borderline KB belirtileri üzerindeki %7 oranındaki dolaylı etkinin anlamlı olduğunu ( $B = .0725$ ,  $SH = .01$  ve %95 GA [.0478, .0988]) göstermektedir (Şekil 2). Ayrıca, varyansın %16'sını açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ( $F_{(1,400)} = 76.40$ ,  $p < .05$ ).

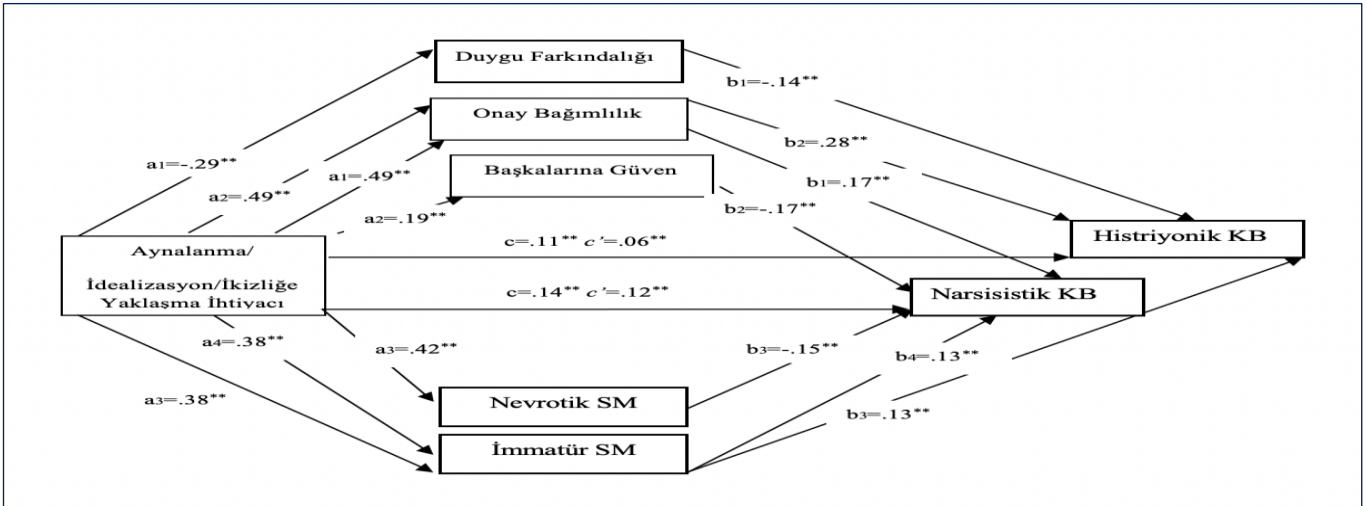
### Histriyonik KB

Bağımsız değişken olan aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacının onay bağımlılık üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_1$ ) ( $B = .49$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 11.23$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.2185, .3112]), duygu farkındalığı üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_2$ ) ( $B = -.29$ ,  $SH = .02$ ,  $t = -6.05$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1914, -.0975]) ve immatür SM üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_3$ ) ( $B = .38$ ,  $SH = .07$ ,  $t = 8.13$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.4576, .7496]) anlamlı olduğu görülmüştür. Modelde bağımlı değişken olan Histriyonik KB için onay bağımlılığın doğrudan etkisinin ( $b_1$ ) ( $B = .28$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 5.34$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0771, .1671]), duygu farkındalığının doğrudan etkisinin ( $b_2$ ) ( $B = -.14$ ,  $SH = .02$ ,  $t = -2.67$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1146, -.0174]) ve immatür SM'nin doğrudan etkisinin ( $b_3$ ) ( $B = .13$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 2.58$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0045, .0333]) anlamlı olduğu saptanmıştır. Bağımsız değişken olan aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacının Histriyonik KB üzerindeki toplam etkisinin ( $c$ ) ( $B = .11$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 10.89$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0938, .1351]) ve doğrudan etkisinin ( $c'$ ) anlamlı olduğu ( $B = .06$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 5.51$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0393, .0829]) bulunmuştur. Aracı değişkenin etkisinin anlamlı olup olmadığının sınanması amacıyla bootstrap

yöntemi kullanılmıştır ve güven aralıklarının sıfır içermemesi anlamlı aracı ilişkilere işaret etmektedir. Sonuçlar, Histriyonik KB belirtileri üzerindeki %5 oranındaki dolaylı etkinin anlamlı olduğunu ( $B = .0533$ ,  $SH = .01$  ve %95 GA [.0383, .0693]) göstermektedir (Şekil 3). Ayrıca, varyansın %23'ünü açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ( $F_{(1,400)} = 118.78$ ,  $p < .05$ ).

### Narsisistik KB

Bağımsız değişken olan aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacının onay bağımlılık üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_1$ ) ( $B = .49$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 11.23$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.2185, .3112]), başkalarına güven üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_2$ ) ( $B = -.19$ ,  $SH = .03$ ,  $t = -3.95$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1612, -.0540]), nevroitik SM üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_3$ ) ( $B = .42$ ,  $SH = .03$ ,  $t = 9.23$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.1924, .2964]) ve immatür SM üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_4$ ) ( $B = .38$ ,  $SH = .07$ ,  $t = 8.13$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.4576, .7496]) anlamlı olduğu görülmüştür. Modelde bağımlı değişken olan Narsisistik KB için onay bağımlılığın doğrudan etkisinin ( $b_1$ ) ( $B = .17$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 3.59$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0368, .1259]), başkalarına güvenin doğrudan etkisinin ( $b_2$ ) ( $B = -.17$ ,  $SH = .02$ ,  $t = -3.70$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1183, -.0363]), nevroitik SM'nin doğrudan etkisinin ( $b_3$ ) ( $B = -.15$ ,  $SH = .02$ ,  $t = -3.10$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1070, -.0239]) ve immatür SM'nin doğrudan etkisinin ( $b_4$ ) ( $B = .13$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 2.40$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0037, .0366]) anlamlı olduğu saptanmıştır. Bağımsız değişken olan aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacının Narsisistik KB üzerindeki toplam etkisinin ( $c$ ) ( $B = .14$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 13.55$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.1229, .1645]) ve doğrudan etkisinin ( $c'$ ) anlamlı olduğu ( $B = .12$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 9.87$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0942, .1411]) bulunmuştur. Aracı değişkenin etkisinin anlamlı olup olmadığının sınanması ama-



**Şekil 3. Histriyonik ve Narsisistik KB'ler için Oluşturulmuş Modellerin Birleştirilmiş Paralel Aracılık Etkileri**

**Not.** İki modelden elde edilen analizler birleştirilerek oluşturulmuştur. Birleştirilen modeller: Histriyonik KB için; aynalanma-idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile Histriyonik KB arasındaki ilişkide onay bağımlılık, duygu farkındalığı ve immatür SM'lerin paralel aracılık etkisi. Narsisistik KB için; aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile Narsisistik KB arasındaki ilişkide başkalarına güven, onay bağımlılık, immatür ve nevrotik SM'lerin paralel aracı etkisi.

cıyla bootstrap yöntemi kullanılmıştır ve güven aralıklarının sıfır içermemesi anlamlı aracı ilişkilere işaret etmektedir. Sonuçlar, Narsisistik KB belirtileri üzerindeki %3 oranındaki dolaylı etkinin anlamlı olduğunu ( $B = .026$ ,  $SH = .01$  ve %95 GA [.0071, .0440]) göstermektedir (Şekil 3). Ayrıca, varyansın %31'ini açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ( $F_{(1,400)} = 183.69$ ,  $p < .05$ ).

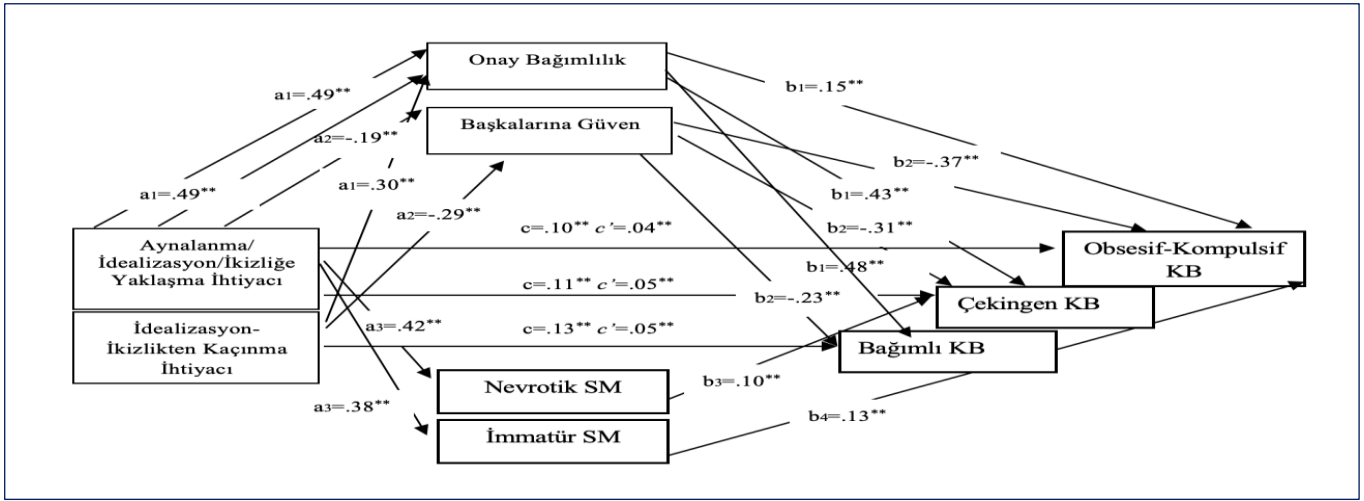
### Obsesif Kompulsif KB

Bağımsız değişken olan aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacının onay bağımlılık üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_1$ ) ( $B = .49$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 11.23$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.2185, .3112]), başkalarına üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_2$ ) ( $B = -.19$ ,  $SH = .03$ ,  $t = -3.95$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1612, -.0540]) ve immatür SM üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_3$ ) ( $B = .38$ ,  $SH = .07$ ,  $t = 8.13$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.4576, .7496]) anlamlı olduğu görülmüştür. Modelde bağımlı değişken olan Obsesif Kompulsif KB için onay bağımlılığın doğrudan etkisinin ( $b_1$ ) ( $B = .15$ ,  $SH = .03$ ,  $t = 3.10$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0296, .1325]), başkalarına güvenin doğrudan etkisinin ( $b_2$ ) ( $B = -.37$ ,  $SH = .02$ ,  $t = -8.03$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.2396, -.1453]) ve immatür SM'nin doğrudan etkisinin ( $b_3$ ) ( $B = .13$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 2.67$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0062, .0404]) anlamlı olduğu saptanmıştır. Bağımsız değişken olan aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacının Obsesif Kompulsif KB üzerindeki toplam etkisinin ( $c$ ) ( $B = .10$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 7.52$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0745, .1273]) ve doğrudan etkisinin ( $c'$ ) anlamlı olduğu ( $B = .04$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 3.33$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0183, .0711]) bulunmuştur. Aracı değişkenin etkisinin anlamlı olup olmadığının sınanması amacıyla bootstrap yöntemi kullanılmıştır ve güven aralıklarının sıfır içermemesi anlamlı aracı ilişkilere işaret etmektedir. Sonuçlar, Obsesif Kompulsif KB belirtileri üzerindeki

indeki %6 oranındaki dolaylı etkinin anlamlı olduğunu ( $B = .0562$ ,  $SH = .01$  ve %95 GA [.0340, .0799]) göstermektedir (Şekil 4). Ayrıca, varyansın %12'sini açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ( $F_{(1,400)} = 56.50$ ,  $p < .05$ ).

### Çekingen KB

Bağımsız değişken olan aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacının onay bağımlılık üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_1$ ) ( $B = .49$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 11.23$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.2185, .3112]), başkalarına üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_2$ ) ( $B = -.19$ ,  $SH = .03$ ,  $t = -3.95$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1612, -.0540]) ve nevrotik SM üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_3$ ) ( $B = .42$ ,  $SH = .03$ ,  $t = 9.23$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.1924, .2964]) anlamlı olduğu görülmüştür. Modelde bağımlı değişken olan Çekingen KB için onay bağımlılığın doğrudan etkisinin ( $b_1$ ) ( $B = .43$ ,  $SH = .02$ ,  $t = 9.84$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.1704, .2555]), başkalarına güvenin doğrudan etkisinin ( $b_2$ ) ( $B = -.31$ ,  $SH = .02$ ,  $t = -7.98$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.1845, -.1115]) ve nevrotik SM'nin doğrudan etkisinin ( $b_3$ ) ( $B = -.10$ ,  $SH = .02$ ,  $t = -2.38$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [-.0796, -.0076]) anlamlı olduğu saptanmıştır. Bağımsız değişken olan aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacının Çekingen KB üzerindeki toplam etkisinin ( $c$ ) ( $B = .11$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 9.52$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0904, .1374]) ve doğrudan etkisinin ( $c'$ ) anlamlı olduğu ( $B = .05$ ,  $SH = .01$ ,  $t = 4.55$ ,  $p < .001$  ve %95 GA [.0297, .0747]) bulunmuştur. Aracı değişkenin etkisinin anlamlı olup olmadığının sınanması amacıyla bootstrap yöntemi kullanılmıştır ve güven aralıklarının sıfır içermemesi anlamlı aracı ilişkilere işaret etmektedir. Sonuçlar, Çekingen KB belirtileri üzerindeki %6 oranındaki dolaylı etkinin anlamlı olduğunu ( $B = .0617$ ,  $SH = .01$  ve %95 GA [.0417, .0835]) göstermektedir (Şekil 4). Ayrıca, varyansın %18'ini açıklayan tüm modelin anlamlı ol-



**Şekil 4. Obsesif Kompulsif, Çekingen ve Bağımlı KB'ler için Oluşturulmuş Modellerin Birleştirilmiş Paralel Aracılık Etkileri**  
**Not.** Üç modelden elde edilen analizler birleştirilerek oluşturulmuştur. Birleştirilen modeller: Obsesif-Kompulsif KB için; aynalanma-idealizasyon-ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile Obsesif-Kompulsif KB arasındaki ilişkide onay bağımlılık ve immatür SM'lerin paralel aracı etkisi. Çekingen KB için; aynalanma-idealizasyon-ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile Çekingen KB arasındaki ilişkide onay bağımlılık, başkalarına güven ve nevrotik SM'lerin paralel aracı etkisi. Bağımlı KB için; idealizasyon-ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile Bağımlı KB arasındaki ilişkide onay bağımlılık ve başkalarına güvenin paralel aracı etkisi.

duğu görülmüştür ( $F_{(1,400)} = 90.59, p < .05$ ).

### Bağımlı KB

Bağımsız değişken olan idealizasyon-ikizlikten kaçınma ihtiyacının onay bağımlılık üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_1$ ) ( $B = .30, SH = .04, t = 6.23, p < .001$  ve %95 GA [.1708, .3283]) ve başkalarına güven üzerindeki doğrudan etkisinin ( $a_2$ ) ( $B = -.29, SH = .04, t = -5.96, p < .001$  ve %95 GA [-.3276, -.1651]) anlamlı olduğu görülmüştür. Modelde bağımlı değişken olan Bağımlı KB için onay bağımlılığın doğrudan etkisinin ( $b_1$ ) ( $B = .48, SH = .02, t = 11.69, p < .001$  ve %95 GA [.1789, .2511]) ve başkalarına güvenin doğrudan etkisinin ( $b_2$ ) ( $B = -.23, SH = .02, t = -5.57, p < .001$  ve %95 GA [-.1342, -.0642]) anlamlı olduğu saptanmıştır. Bağımsız değişken olan idealizasyon-ikizlikten kaçınma yaklaşma ihtiyacının Bağımlı KB üzerindeki toplam etkisinin ( $c$ ) ( $B = .13, SH = .02, t = 7.37, p < .001$  ve %95 GA [.0946, .1635]) ve doğrudan etkisinin ( $c'$ ) anlamlı olduğu ( $B = .05, SH = .01, t = 3.43, p < .001$  ve %95 GA [.0217, .0802]) bulunmuştur. Aracı değişkenin etkisinin anlamlı olup olmadığının sınıması amacıyla bootstrap yöntemi kullanılmıştır ve güven aralıklarının sıfır içermemesi anlamlı aracı ilişkilerle işaret etmektedir. Sonuçlar, Bağımlı KB belirtileri üzerindeki %8 oranındaki dolaylı etkinin anlamlı olduğunu ( $B = .0781, SH = .01$  ve %95 GA [.0554, .1011]) göstermektedir (Şekil 4). Ayrıca, varyansın %12'sini açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ( $F_{(1,400)} = 54.28, p < .05$ ).

### TARTIŞMA

Bu çalışmada kişilik bozuklukları, kendiliknesnesi ihtiyaçları, kişilerarası ilişkiler ve savunma mekanizmaları puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve

kendiliknesnesi ihtiyaçları ile kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide, savunma mekanizmaları ve kişilerarası ilişki boyutları değişkenlerinin aracı etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır. Korelasyon analizi incelendiğinde; tüm kişilik bozuklukları ile aynalanma-idealizasyon-ikizliğe yaklaşma ve idealizasyon-ikizlikten kaçınma kendiliknesnesi ihtiyacı değişkenleri arasında orta ve düşük düzeyde pozitif yönde ilişkilerin olduğu, immatür ve nevrotik savunma mekanizmaları (şizoid KB dışında) ile sırasıyla orta ve zayıf düzeyde pozitif yönde ilişkilerin olduğu, başkalarına güven ve duygu farkındalığı ile orta düzeyde ve negatif yönde ilişkilerin olduğu, şizoid KB, şizotipal KB ve antisosyal KB dışında onay bağımlılık değişkeni ile orta düzeyde ve pozitif yönde ilişkilerin olduğu görülmüştür. Kendiliknesnesi ihtiyaçlarının kişilik bozuklukları ile ilişkisi açısından alanyazın incelendiğinde çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmüştür (Akça, 2017; Friedemann ve ark., 2016). Bu çalışmaların birinde narsistik kişilik bozukluğunun büyülenmeci alt boyutunun idealizasyona yaklaşma ihtiyacı ve kırılmalı alt boyutunun ise kendiliknesnesi ihtiyaçlarından kaçınma ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Gruber, 2009). Başka bir çalışmada ise narsistik kişilik bozukluğu eğilimi gösteren bireylerin idealizasyon ve ikizlik kendiliknesnesi ihtiyaçlarına karşı kaçınmacı bir yönelim gösterdikleri fakat aynalanma kendiliknesnesine yaklaşmaya yönelik bir ihtiyaç duydukları sonucu elde edilmiştir (Banai ve ark., 2005). Bu araştırmaların sonuçlarının narsistik kişilik bozukluğunun aynalanma-idealizasyon-ikizliğe yaklaşma, idealizasyon-ikizlikten ve aynalanma kendiliknesnesi ihtiyaçlarından kaçınmaya yönelik bulguları tarafından desteklendiğini söylemek olasıdır. Savunma mekanizmalarının kişilik bozuklukları ile ilişkisi açısından alanyazın incelendiğinde, bir çalışmada



şizoid kişilik bozukluğu dışında diğer tüm kişilik bozuklarının immatür savunma mekanizmalarından alınan yüksek puanlar ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Bilge, 2018b). Başka bir çalışmada ise immatür savunma mekanizmalarını daha sık kullanan bireylerin daha fazla patolojik kişilik özellikleri sergileme eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Carvalho ve ark., 2018). Kişilik bozukluklarının kişilerarası ilişki boyutları ile ilişkisi açısından alanyazın incelendiğinde, yüksek kişilerarası bağımlılık ihtiyacının Borderline KB (Bornstein ve ark., 2010), Histriyonik KB ve Bağımlı KB (Bornstein, 1998a) ile; düşük duygusal farkındalığın Borderline KB (Derks ve ark., 2016) ile; düşük empatik endişenin Şizoid KB ile; yüksek duygusal empatinin Histriyonik KB (Hengartner ve ark., 2014) ve Narsisistik KB (Watson ve Morris, 1991) ile ilişkili bulunduğu araştırmalarla mevcut çalışma sonuçlarının uyumlu olduğu görülmüştür.

Kendiliknesesi işlevlerinin içselleştirilerek kendilik sistemine dâhil edilmesi ile kendiliğin oluştuğu dikkate alındığında kendiliknesesi ihtiyaçları ile kişilik bozuklukları arasında bir ilişkinin olabileceği ve dolayısıyla bu iki değişkenin bir arada değerlendirilebileceği düşünülmüştür. Kişilik bozukluklarının çok sayıda faktörün etkileşimini içeren doğası nedeniyle mevcut çalışmada incelenen değişkenler hem kişilik bozukluklarının gelişimini anlamada hem de kişilikteki bozulmaları bu faktörlerin niceliksel olarak ne düzeyde açıkladığını belirlemede katkı sağlayabilir. Bu açıdan kendilikneselerinin aynalanma, idealizasyon ve ikizlik ihtiyaçlarını karşılama noktasındaki empatik başarısızlıklarına karşı geliştirilen savunma mekanizmalarının (Cooper, 1998) olgun olmayan düzeylerinin yoğun kullanımının kişilik bozuklukları ile ilişkili olduğu (Vaillant, 1994), patolojik kişilik özelliklerinin kişilerarası ilişkideki bozulmalarla ilişkili olduğu ve bu bozulmalardan etkilendiği (Dawood ve ark., 2018) bilgilerinden yola çıkılarak onay bağımlılık, empati, başkalarına güven ve duygu farkındalığı kişilerarası ilişki boyutlarının ve savunma mekanizmalarının kendiliknesesi ihtiyaçları ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide aracı değişken olabileceği düşünülmüştür. Bu değerlendirmelerin yanı sıra değişkenler arasındaki korelasyonlar dikkate alınarak ve Model 4 kullanılarak gerçekleştirilen paralel aracılık analizi sonuçlarında kendiliknesesi ihtiyaçları ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide immatür ve nevrotik savunma mekanizmalarının ve onay bağımlılık, başkalarına güven ve duygu farkındalığı kişilerarası ilişki boyutlarının paralel aracı etkilerinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Kendiliknesesi ihtiyaçları ve KB'lerin ilişkisinde savunma mekanizmalarının aracılık analizlerinde oluşturulan ve istatistiksel olarak anlamlı olan modellere bakıldığında aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacıyla Paranoid KB, Borderline KB, Histriyonik KB, Narsisistik KB ve Obsesif Kompulsif KB ilişkileri; idealizasyon- ikizlikten kaçınma kendiliknesesi ihtiyacı ile Şizotipal KB ve Antisosyal KB ilişkilerinde immatür savunma mekanizmalarının

ve aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile Narsisistik KB ve Çekingen KB ilişkilerinde nevrotik savunma mekanizmalarının bulunduğu modellerin anlamlı olduğu saptanmıştır. Yani belirtilen kendiliknesesi ihtiyaçlarıyla 7 KB arasındaki ilişkide immatür savunma mekanizmalarının KB puanlarını artırıcı yönde ve belirtilen kendiliknesesi ihtiyaçlarıyla Narsisistik ve Çekingen KB arasındaki ilişkide ise nevrotik savunma mekanizmalarının azaltıcı yönde bir etkisi bulunmaktadır. Aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı Paranoid, Borderline, Histriyonik, Narsisistik ve Obsesif Kompulsif KB ile ilişkili iken idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı Şizotipal ve Antisosyal ile ilişkili kendiliknesesi ihtiyaçlarıdır. Ayrıca bazı kişilik bozukluklarının gelişiminde aynalanma- idealizasyon- ikizlik kendiliknesesi ihtiyaçlarına yaklaşma bazılarında ise idealizasyon- ikizlik kendiliknesesi ihtiyaçlarından kaçınmanın ortak ilişkili bir değişken olduğu görülmüştür. Ek olarak immatür savunma mekanizmalarını kullanmanın kendiliknesesi ihtiyaçları ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide kişilik bozuklukları puanlarını artırıcı yönde etki eden bir değişken olduğu görülmektedir.

Alanyazında mevcut çalışma modeliyle birebir örtüşen ve ayrıca kişilik bozuklukları, kendiliknesesi ihtiyaçları ve savunma mekanizmalarının bir arada incelendiği bir çalışmaya rastlanamamıştır. Yapılan araştırmalarda mevcut çalışma bulgularıyla uyumlu olarak, kişilik bozukluğu olan ve/veya özelliklerine sahip bireylerin immatür savunmaları yoğun ve sürekli bir şekilde kullandıkları (Aracı ve Bilge, 2021; Bilge, 2018a; Gacono ve Meloy, 1988; Granieri ve ark., 2017; Perry ve ark., 2013; Sinha ve Watson, 1999; Vaillant, 1994) sonucuna ulaşılmıştır. Tondar ve arkadaşları (2017) tarafından savunma mekanizmaları ile kendiliknesesi ihtiyaçları birlikteliğinin uyum bozucu kişilik özellikleri ile ilişkisini belirlemeye yönelik yapılan çalışmada, immatür savunma mekanizmalarının aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma kendiliknesesi ihtiyaçları ile arasında pozitif yönde, nevrotik savunma mekanizmalarının aynalanma- ikizliğe yaklaşma ve aynalanmadan kaçınma ihtiyacı ile arasında pozitif yönde ve matür savunma mekanizmalarının ikizliğe yaklaşma ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile arasında pozitif yönde ilişkilerinin olduğu saptanmıştır. Ayrıca uyumsuz kişilik özelliklerinden öz eleştirinin immatür SM, nevrotik SM ve aynalanma- idealizasyon- ikizlik ihtiyacı ile pozitif yönde; bağımlılığın ise immatür ve nevrotik savunmalar, aynalanma- idealizasyona yaklaşma ihtiyacı ve aynalanmadan kaçınma ihtiyacı ile pozitif yönde ve matür savunmalar ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile negatif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir çalışmada ise narsisistik kişilik bozukluğu eğilimi gösteren bireylerin idealizasyon ve ikizlik kendiliknesesi ihtiyaçlarına karşı kaçınmacı bir yönelim gösterdikleri fakat aynalanma- idealizasyon kendiliknesesine yaklaş-



maya yönelik bir ihtiyaç duydukları sonucu elde edilmiştir (Banai ve ark., 2005). Mevcut çalışmada kendiliknesnesi ihtiyaçları ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide immatür SM'lerin aracı rolünü belirlemek amacıyla oluşturulan modellerde kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yönelimin farklı kişilik bozukluklarında benzerlik gösterdiği gibi farklılaştığı da tespit edilmiştir. Örneğin; Borderline, Histriyonik ve Narsisistik KB'ler için aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile bu 3 KB arasındaki ilişkide immatür savunma mekanizmalarının aracı etkisi olduğu saptanmıştır. Alanyazında Histriyonik kişilik eğilimi gösteren bireylerin erken dönemde kadın kimliklerinin kabul edilmediği, aşağılandığı, değersizleştirildiği ve ilgi görmediği ifade edilmiştir (McWilliams, 2017). Bu sebeple bu bireylerin yetişkin dönemde cinsiyetlerinin onay, kabul, değer ve ilgi görmesi için gücü attığı erkekleri cinsel olarak ayartıcı, baştan çıkarıcı davranışlar sergileyerek elde etme çabalarının (Amerikan Psikiyatri Birliği [APB], 2014; McWilliams, 2017) ve fark edilmek, onaylanmak ve değer görmek olan aynalayan kendiliknesnesi tepkilerini (Yurduşen ve Gençöz, 2018) sürekli bir şekilde arama eğilimlerinin (Silverstein, 2005) daha yoğun ve sürekli olması mümkündür. Narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerin içsel olarak yaşadıkları değersizlik hisleriyle (Akhtar, 1989) yoğun bir takdir alma ihtiyacı ile baş etme, sıra dışı ve benzersiz olduklarını düşündükleri için yalnızca yüksek statüde bulunan başkalarıyla ilişki kurma (Morrison, 2015) gibi özelliklere sahip oldukları belirtilmiştir. Ayrıca sonsuza dek duygusal olarak beslenecekleri başkalarını arama eğilimi, değerlerine uyan ve böylece kendiliklerini onaylayan, doğrulayan ve takdir eden birileriyle bir olmaya ihtiyaç duydukları (Akhtar, 1989; Banai ve ark., 2005) ifade edilmiştir. Bu bilgiler ışığında çalışma bulguları değerlendirildiğinde Narsisistik kişilik eğilimine sahip bireylerin sergilemiş oldukları kişilik özelliklerinin kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yönelik açlığı karşılama çabaları olarak açıklanabilir. Kohut ve Wolf'a (1978) göre, birleşmeye aç olan borderline kişilik bozukluğu özelliklerine (Akhtar, 1989) sahip bireylerin kendilikleri ciddi derecede kusurlu ve zayıf bir yapılanmaya sahip olduğu için bir diğerinin varlığına ve bunun onlara sağladıkları işlevlere yoğun bir şekilde ihtiyaç duymaktadırlar. Ayrıca bu bireylerin Histriyonik ve Narsisistik KB'lerle benzer bir özellik olarak dikkat çekmeye yönelik çabaları (Morrison, 2015) kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yaklaşma yönelimleri ile örtüşüyor görünmektedir. Diğer bir deyişle, farklı kişilik yapılanmasına sahip olmalarına rağmen Borderline, Narsisistik ve Histriyonik KB'lerin karşılanmamış kendiliknesnesi ihtiyaçlarını telafi etmeye yönelik bir çaba olarak dikkat çekici duygu, düşünce, davranış ve ilişkiler sergilemesinin, bu kişilik bozukluklarının ortak bir kişilik özelliği olduğu söylenebilir. Ayrıca fark edilme, onaylanma, takdir edilme ve değer görmeye yönelik kendiliknesnesi ihtiyaçlarını karşılamak için Histriyonik ki-

şilik özelliği sergileyen bireylerin somatize edici eğilimler göstermeleri (Bornstein, 1998a), Narsisistik bireylerin sınırsız güç, başarı, zenginlik, ideal aşk gibi meseleleri hayal ederek elde etmeleri (APA, 2013) ve yaşadıkları yoğun ve yıkıcı duygulardan, bu duyguları dış kaynaklara atfederek kurtulmaya (Volkan, 1976) çalışmaları ve Borderline kişilik eğilimi sergileyen bireylerin, sürekli ve yoğun bir şekilde ihtiyaç duydukları ilgi bir diğeri tarafından karşılanmadığında bu durumun onlarda yarattığı duygulara tahammül etme ve bunları belirleyen acı verici sebepler üzerine düşünme yetersizliğinden dolayı duygularını ve dürtülerini eyleme dökerek boşaltmaları (Granieri ve ark., 2017) gibi daha immatür savunmalara başvurmaları kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yaklaşmayı ve mevcut KB'ler arasındaki ilişkiyi açıklar niteliktedir. Kendiliknesnesi ihtiyaçları ve KB arasındaki ilişkide farklı KB'lerin benzer kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yönelimlerinin olduğu bu örnekte görülmekle birlikte farklı KB'lerin kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yönelimlerinin farklı olduğu da saptanmıştır. Örneğin, DSM-5'te A kümesi KB'de yer almalarına karşılık aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile Paranoid KB ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile Şizotipal KB arasındaki ilişkiye immatür savunmaların anlamlı aracı etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle içe kapanıklık, güvensizlik ve şüphecilik (Morrison, 2015) gibi ortak kişilik özelliklerini paylaşmalarına rağmen Şizotipal kişilik eğilimi gösteren bireylerin, erken dönemde bakımverenleriyle deneyimledikleri ile ilişkili olarak başkalarına, kişilerarası ilişkilere ve bunların sağladıkları işlevlere geri çekilerek ve vazgeçerek karşılık vermesi (Silverstein, 2005) kendiliknesnesi ihtiyaçlarından kaçınma ile örtüşürken; Paranoid kişilik özellikleri gösteren bireylerin, kendiliklerinin ruhsal olarak hayatta kalabilmesi için güvensiz ve tehlikeli olarak algılasalar da bir diğerinin varlığına ve işlevine gereksinim duymaları (Blum, 1981) ise kendiliknesnesine yaklaşma ihtiyacı ile uyumaktadır. Ayrıca bu değişkenler arasındaki ilişki immatür savunma mekanizmalarının dahil edilmesiyle daha da güçlenmektedir.

Alanyazında kişilik bozukluğu eğilimi gösteren bireylerin kişilerarası ilişki kurmada problem yaşadıkları ve zorlandıkları bilinmektedir (Akyunus ve Gençöz, 2016; Hilsenroth ve ark., 2007; Lukowitsky ve Pincus, 2013). Mevcut çalışmada da kişilerarası ilişki kurmada ve sürdürmede etkisi olabilecek onay bağımlılık, başkalarına güven ve duygu farkındalığı değişkenlerinin aracı etkisi incelenmiştir. Kendiliknesnesi ihtiyaçları ve KB'ler arasındaki ilişkide kişilerarası ilişki boyutlarından onay bağımlılığın aracılık analizlerinde oluşturulan ve istatistiksel olarak anlamlı olan modellere bakıldığında aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile Borderline KB, Histriyonik KB, Narsisistik KB, Obsesif Kompulsif KB, Çekingen KB ilişkilerinde; idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile Antisosyal KB ve Bağımlı KB iliş-

kilerinde onay bağımlılık boyutu dolaylı bir etkiye sahiptir. Belirtilen kendiliknesnesi ihtiyaçları ile Antisosyal KB dışında diğer KB'ler arasındaki ilişkide onay bağımlılığın arttırıcı yönde etkisi bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında A kümesinde yer alan Paranoid, Şizotipal ve Şizoid KB dışında diğer kişilik bozukluklarının oluşmasında onay bağımlılığın olası bir değişken olabileceği söylenebilir. Bu bulgular, Borderline KB (Bornstein ve ark., 2010), Histriyonik KB (Bornstein, 1998b; Silverstein, 2005), Narsisistik KB (Bornstein, 1998b), Çekingen KB (Ouimette ve ark., 1994), Obsesif Kompulsif KB (Koroğlu ve Bayraktar, 2010) ve Bağımlı KB'nin (Bornstein, 1998a) kişilerarası ilişkilerde artmış bir onay ihtiyacı içinde oldukları sonucuna ulaşan çalışmalarla uyumludur. Aracılık analizi modellerinde artmış aynalanmaya yaklaşma ihtiyacının Bağımlı KB dışında bu kişilik bozuklukları ile ilişkili olduğu dikkate alındığında erken dönemde karşılanmamış fark edilme, tanınma, doğrulanma, kabul görme ve onaylanma gibi aynalanma kendiliknesnesi tepkilerinden dolayı bu KB'lerin ortak bir özellik olarak kişilerarası onaya daha fazla ihtiyaç duydukları düşünülmektedir. Diğer kişilik bozukluklarından farklı olarak kendiliknesnesi ihtiyaçları ile Antisosyal KB arasındaki ilişkide onay bağımlılığın azaltıcı yönde etkisi olduğu görülmüştür. Bunun olası açıklamalarından biri, erken dönemde kendiliknesnelere tarafından karşılanmamış bağımlılık ihtiyacının yarattığı nahoş duyguları tekrar deneyimlememek için bu kişilerin yetişkin dönemde kopukluk, bağımsızlık, başkalarına yönelik bir bağlılık ve yakınlık duygusu kurmamaları (Bornstein, 1998b) gibi baş etme yolları geliştirmeleri olabilir. Tüm bu çalışma sonuçları ve mevcut çalışmanın aracılık modelleri dikkate alındığında kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yaklaşma ve onlardan kaçınmanın onay bağımlılığın dolaylı etkisiyle birlikte kişiliğe yönelik psikopatolojilerin oluşmasında rol oynadığı ve dolayısıyla bu değişkenlerin birer risk faktörü olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Kendiliknesnesi ihtiyaçları ve KB arasındaki ilişkide başkalarına güven değişkeninin aracı etkisini belirlemeye yönelik yapılan analizler sonucunda oluşturulan modellere bakıldığında aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile Paranoid KB, Borderline KB, Narsisistik KB, Obsesif Kompulsif KB ve Çekingen KB ilişkilerinde ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile Şizotipal KB, Şizoid KB ve Bağımlı KB ilişkilerinde başkalarına güven dolaylı bir etkiye sahiptir. Belirtilen kendiliknesnesi ihtiyaçları ile bu 8 KB arasındaki ilişkide başkalarına güvenin azaltıcı yönde etkisi bir bulunmaktadır. Bu açıdan düşünüldüğünde kendiliknesnesi ihtiyaçları ve KB'ler arasındaki ilişkiye başkalarına güvenin Antisosyal ve Histriyonik KB dışında kişilik bozukluğu özelliklerinin gelişmesine yatkın hale getiren ortak bir risk faktörü olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Alanyazında mevcut modellerle birebir örtüşen ve ayrıca kişilik bozuklukları, kendiliknesnesi ihtiyaçları ve

başkalarına güvenin birlikte incelendiği bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte mevcut çalışma bulguları ile tutarlı olarak Paranoid KB (Poggi ve ark., 2019), Şizotipal KB (Costa ve McCrae, 1990), Şizoid KB (Guntip, 2003; McWilliams, 2017), Borderline KB (Botsford ve ark., 2019), Çekingen KB (Millon, 1991) ve Obsesif Kompulsif KB'nin (Millon ve ark., 2004) başkalarına daha az güvenme ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşan çalışmaların olduğu görülmektedir. Tüm bu çalışmalar ve mevcut çalışmanın aracılık modelleri dikkate alındığında başkalarına güvenin kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yaklaşma ve onlardan kaçınma ile birlikte KB özelliklerinin ortaya çıkmasını güçlendirdiği söylenebilir. Örneğin; erken dönemde bozulmuş empatik kapasiteye sahip birincil bakım verene maruz kalma ve bebeğin gelişimsel ihtiyaçlarını tahmin etme ve karşılama noktasında annenin kayıtsız kalması (Silverstein, 2005) Şizotipal KB olan bireylerin başkalarına ilişkin kendilik tasarımlarını güvenilmez ve ulaşılmaz (Bornstein, 2005) olarak içselleştirmelerine ve bundan dolayı ihtiyaç duyduğu kendiliknesnesi ve ihtiyaçlarından kaçınmalarına (Silverstein, 2005) yol açtığı gibi bu bireylerin yetişkin dönemde bu ihtiyaçları karşılayan başkalarına daha az güvenmeleri olasıdır.

Kendiliknesnesi ihtiyaçları ve KB'lerin ilişkisinde duygu farkındalığının aracılık analizlerinde oluşturulan ve istatistiksel olarak anlamlı olan modellere bakıldığında aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ihtiyacı ile Borderline KB ve Histriyonik KB ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile Antisosyal KB arasındaki ilişkide duygu farkındalığı istatistiksel olarak anlamlı ve dolaylı bir etkiye sahiptir. Diğer bir ifadeyle belirtilen kendiliknesnesi ihtiyaçları ve bu üç KB arasındaki ilişkide duygu farkındalığı boyutunun azaltıcı yönde bir aracılık etkisi bulunmaktadır. B kümesinde yer alan bu üç KB'nin yüzeysel ve değişken duygu geçişlerine sahip olma, duyguları yoğun bir şekilde deneyimleme ve uygunsuz duygulanım sergileme (APB, 2014; Morrison, 2015) gibi özellikleri duyguları tanıma, kabul etme, kontrol etme, yönetme ve düzenleme olan duygusal farkındalığın daha az olması ile örtüşüyor görünmektedir. Literatürde mevcut aracı modellerle birebir örtüşen ve ayrıca kişilik bozuklukları, kendiliknesnesi ihtiyaçları ve duygu farkındalığının birlikte incelendiği bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte Borderline KB (Derks ve ark., 2016), Antisosyal KB ve Histriyonik KB'lerin (Garofalo ve ark., 2018) düşük duygusal farkındalık, duyguları tanıma, kontrol etmede zorlanma ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar bulunmaktadır. Yurduşen ve Gençöz'ün (2018) yapmış olduğu çalışmada aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma ihtiyacı ile duygusal farkındalık arasında negatif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yurduşen ve Gençöz'ün (2018) ulaştığı sonuçla uyumlu olarak savunmacı bir şekilde kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yaklaşma ve onlardan kaçınma eğilimi sergilemenin, olumsuz duyguları daha az kont-

rol etme ile ilişkili olduğu ve bunların birlikte, bireylerde kişilik bozuklukları ve özelliklerinin görülmesine yatkınlaştırıcı etkisi olabilecek değişkenler olduğu görülmektedir.

Mevcut araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde gerek savunmacı bir şekilde kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yaklaşma ve gerekse onlardan kaçınmanın kişiliğe yönelik psikopatoloji ile ilişkili olduğunu, immatür savunma mekanizmalarını daha fazla kullanmanın, kişilerarası ilişkilerde başkalarına daha az güvenmenin, diğerlerinin onayına daha fazla ihtiyaç duymasının ve duygulara yönelik farkındalığın daha az olmasının kişilik bozuklukları ile ilişkili olduğu ve bireyleri çeşitli kişilik bozukluğu özelliklerini sergilemeye yatkın hale getirdiği söylenebilir. Bu araştırma açısından yorumlanacak olursa, kişilik bozukluğu eğilimi olan bireylerin kendiliknesnelere yaklaşma veya kaçınma ihtiyacının sürekli bir şekilde yoğun olmasının muhtemel nedeni, bu ihtiyaçların başkaları tarafından uygun ve yeterli bir şekilde karşılanması için gerekli koşullardan biri olan başkalarına güvenin, bu bireylerde daha az olmasından ve karşılanmamış kendiliknesnesi ihtiyacının yaratmış olduğu hayal kırıklığını kendiliknesnelere ile tekrarlayıcı bir şekilde yaşamamak için savunma mekanizmalarına başvurmalarından (Cooper, 1989, 1998) kaynaklı olabilir. Ayrıca kişilik bozukluğu olan bireylerin savunma mekanizmalarını kullanma amaçlarından birinin karşılanmamış kendiliknesnesi ihtiyaçlarının bireyde yarattığı olumsuz ve acı verici duygulara dair farkındalığı azaltmak olduğu (Cooper, 1989; Cramer, 2009) dikkate alındığında bu kişilerin duygusal farkındalığının daha az olduğunu ve idealizasyon kendiliknesnesi ihtiyaçları karşılanmadığı için yetişkin dönemde hayranlık duydukları birileri tarafından onaylanmaya daha fazla ihtiyaçları olduğunu söylemek mümkündür.

Kişilik bozukluklarının tanımlanması açısından ülkemizde yapılan çalışmalar olmakla birlikte iki çalışmada Narsistik KB ve Çekingen KB'nin (Akça, 2017; Okay ve Canel-Çınarbaş, 2021) kendiliknesnesi ihtiyaçları açısından incelendiği görülmüştür. Kendiliknesnesi ihtiyaçları, savunma mekanizmaları ve kişilerarası ilişki boyutları olan onay bağımlılık, başkalarına güven, empati ve duygu farkındalığı değişkenlerinin sadece kişilik bozuklukları ile ilişkilerinin değil aynı zamanda kendiliknesnesi ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide savunma mekanizmaları ve kişilerarası ilişki boyutlarının aracı etkilerinin incelendiği bir çalışmaya hem yurtdışı hem de Türkçe alanyazında rastlanılmadığından bu çalışma özgün bir çalışma niteliğindedir. Ayrıca kişilik bozukluğu özelliklerini sergilemeye yatkın hale getiren ve özellikle kişiliğin gelişim sürecinde önemli katkısı olduğu düşünülen erken dönem yaşantılarının, kişilik bozukluklarının oluşmasında ne tür etkilerinin olduğunu, bireylerin bu etkilere uyum sağlamak için ne tür kişilik özellikleri ve savunmalar geliştirdiklerinin ve bu özelliklerin ve savunmaların bireylerin başkalarıyla kurduğu kişi-

lerarası ilişkileri nasıl etkilediğinin belirlenmesine katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak gerek araştırma verilerinin öz bildirim dayalı ölçekler aracılığıyla elde edilmesi gerekse klinik ve klinik olmayan örneklemin sonuçlarını karşılaştıracak kişilik bozukluğu tanısı olan grubun araştırmaya dâhil edilmemesinin araştırmanın önemli sınırlılıklarından olduğu görülmektedir. Ayrıca örneklemin çoğunluğunun kadın, bekâr ve 18-24 yaş grubunda yer alan katılımcılardan oluşması araştırmanın diğer sınırlılıklarıdır. Bu sınırlılıklar dâhilinde katılımcıların demografik özelliklerinin daha dengeli dağıldığı ve klinik grubun dâhil edildiği bir örnekleme aynı değişkenlerin ilişkilerinin incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Tek seferde elde edilen veriler teorik tahminler ışığında sınılanmış olduğu için modellere ilişkin bulgular eleştirilmeye açıktır.

### Sonuç ve Öneriler

Toplum örneklemiyle yürütülmüş olan bu çalışma kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yaklaşma ve onlardan kaçınma eğilimi göstermenin kişilik bozuklukları üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu ortaya çıkarması açısından önemlidir. Fark edilmenin, onaylanmanın, bir yetişkin olarak yaşam hedeflerini oluşturacağımız ve bizim için önemli başkalarıyla özdeşim kurmanın ve aynılık veya benzerlik duygusunu yaşadığımız kişilerle bir olmanın, hem çocuğun yetişkin dönemi ve sonrasında yaşayacağı bir kişilik oluşturmada gerekli olduğu hem de bireyin toplumla ilişkilerini şekillendiren, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlar oldukları ve bu ihtiyaçlarının yerinde ve yeterince karşılanmaması durumunda kişiliğe yönelik psikopatolojilerin oluşacağı sınırlı sayıda olsa da yapılan çalışmalarla (Akça, 2017; Banai ve ark., 2005; Okay ve Canel-Çınarbaş, 2021) gösterilmiştir. Mevcut çalışmada da belli tip kişilik bozukluklarının belli tip kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yaklaşma ve onlardan kaçınma ile ilişkili olduğu, kişilik bozukluklarının çoğunluğunun immatür savunmalar tarafından yordandığı fakat onay bağımlılık, başkalarına güven ve duygusal farkındalık gibi kişilerarası ilişki boyutları ile farklı biçimlerde ilişkilendikleri için kişilik bozuklukları üzerinde farklı etkiler oluşturdukları görülmüştür. Bu etkilerin daha kapsamlı bir şekilde incelenmesinin ve ayrıca tüm kişilik bozukluklarını kapsayan ilk çalışma olması nedeniyle elde edilen sonuçların test edilmesi için yeni çalışmaların yapılmasının yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Kendilik psikolojisi yaklaşımına göre, bireylerin yaşamlarının erken döneminde önemli diğerleri tarafından gelişim dönemine uygun olarak karşılanmamış kendiliknesnesi ihtiyaçları, yetişkin dönemde karşılanmak üzere kişilerarası ilişkilerde, terapi ortamında tekrarlayıcı bir biçimde harekete geçmektedir (Baker ve Baker, 1987; Kohut, 1971). Terapide amaç, karşılanmamış kendiliknesnesi ihtiyaçlarını belirlemek (Kohut, 1971, s.50), bireylere karşılanmamış bu ken-



diliknesnesi ihtiyaçlarını fark ettirmek (Kohut, 1977) ve erken dönemde karşılanmamış bu ihtiyaçları dönüştürmeli içselleştirme yolu ile kendi kendiliklerine dahil edebilmeleri için gerekli kendiliknesnesi ortamı oluşturmak (Kohut, 1977; Kohut ve Wolf, 1978) ve böylelikle kendiliknesnesinin sağlamış olduğu işlevleri kendilerinin yapabileceği tutarlı ve bütünlüklü bir kendiliğin oluşmasını sağlamaktır (Kohut ve Wolf, 1978; Nehrig ve ark., 2019; Wolitzky ve Eagle, 1997). Mevcut çalışma bulguları belli tip kişilik özelliklerine sahip olan bireylerin belli tip kendiliknesnesi ihtiyaçları ve yönelimi ile ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Bu bilgiler ve çalışma sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, belli tip kişilik bozukluğu eğilimi gösteren bireylerin terapi ortamında nasıl bir kendiliknesnesi ihtiyacı içinde olduğunu ve bu ihtiyaca yönelik yöneliminin ne olduğunu terapistin belirlemesine yol gösterici sonuçlar olması açısından klinik uygulamalara katkı niteliğinde olduğu düşünülmektedir. Ayrıca terapist ile danışan arasındaki ilişkinin dinamiğinin gerek danışan gerekse de terapistin kendiliknesnesi ihtiyaçları ışığında incelenmesi ve değerlendirmesine yönelik bir bakış açısı sağlaması açısından klinik beceriye katkı niteliğinde olduğu düşünülmektedir.

## BEYANLAR

**Etik İlkeler Uyumlu Beyanı** Bu çalışmanın etik ilke ve kurallara uygun olduğu, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu (9/2020 sayılı toplantı, 9/10 sayı, 26.06.2020 tarihli karar) tarafından onaylanmıştır.

**Çıkar Çatışması Beyanı** Bu makalenin tüm yazarları, makaleye ilişkin herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

## KAYNAKLAR

Akça, S. (2017). Kohut'un kendiliknesnesi ihtiyaçları bağlamında kırılan narsisizmin incelenmesi: Bir vaka örneği. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(1), 1-13.

Akhtar, S. (1989). Narcissistic personality disorder: Descriptive features and differential diagnosis. *Psychiatric Clinics of North America*, 12(3), 505-529.

Akhtar, S. (2016). *Ağır kişilik bozukluklarının tanı ve sağaltımı için başvuru kitabı* (2. baskı). Odağ Psikanaliz ve Psikoterapi Eğitim Hizmetleri Org. Ltd. Şti. Yayınları (Orijinal çalışma basım tarihi 1995).

Akyunus, M. ve Gençöz, T. (2016). Kişilik bozukluğu inanışlarının kişilerarası döngüsel model üzerindeki temsili. *Türk Psikoloji Dergisi*, 31(77), 1-7.

American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM V* (5. baskı). American Psychiatric Association.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2014). *Ruhsal bozuklukların tanınması ve sayımsal elkitabı (DSM-5)* (1. baskı) (E. Köroğlu, Çev.). Hekimler Yayın Birliği (Orijinal çalışma basım tarihi, 2013).

Andrews, G. (1991). Anxiety, personality and anxiety disorders. *International Review of Psychiatry*, 3(2), 293-302.

Andrews, G., Pollock, C. ve Stewart, G. (1989). The determination of defense style by questionnaire. *Archives of General Psychiatry*, 46(5), 455-460.

Andrews, G., Singh, M. ve Bond, M. (1993). The Defense Style Questionnaire. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 181(4), 246-256.

Aracı, A. ve Bilge, Y. (2021). Erken dönem uyumsuz şemalar ve kişilik bozuklukları ilişkisinde immatür savunmaların aracı rolü. *Turkish Studies-Social Sciences*, 16(3), 933-951.

Bachrach, H. (1968). Adaptive regression, empathy and psychotherapy: Theory and research study psychotherapy. *Theory, Research & Practice*, 5(4), 203-209.

Baker, H. S. ve Baker, M. N. (1987). Heinz Kohut's self psychology: An overview. *American Journal of Psychiatry*, 144(1), 1-9.

Banai, E., Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2005). "Selfobject" needs in Kohut's self psychology, links with attachment, self-cohesion, affect regulation, and adjustment. *Psychoanalytic Psychology*, 22(2), 224-260.

Bilge, Y. (2014). *Coolidge Eksen İki Envanteri Plus'ın Türkçe adaptasyonu ve DSM-5'te yer alan kişilik bozukluklarının davranışsal inhibisyon ve davranışsal aktivasyon sistemleriyle ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Bilge, Y. (2018a). DSM-5 kişilik bozuklukları için kısa bir ölçek: Coolidge Eksen II Envanteri Plus Türkçe kısa formun geliştirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19, 14-21.

Bilge, Y. (2018b). Kişilik bozuklukları ve savunma mekanizmaları. *Electronic Turkish Studies*, 13(10), 145-167.

Bilge, Y. ve Sertel-Berk, H.Ö., (2017). Coolidge Eksen II Envanteri Plus'ta (CATI+) yer alan DSM-III-R, DSM-IV-TR ve DSM-5 kişilik bozuklukları alt ölçeklerinin Türkçe güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Journal of International Social Research*, 10(53), 459-474.

Blum, H. P. (1981). Object inconstancy and paranoid conspiracy. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 29(4), 789-813.

Bodur, E. F. (1999). *Defense Style Questionnaire (Savunma Biçimleri Testi) Ego Savunma Mekanizmaları Testinin Türkçe formu dil eşdeğerliliği, güvenilirlik ve geçerlik çalışması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Bond M. P., Gardner S., Christian J. ve Sigal J. J. (1983). Empirical study of self-rated defense styles. *Archives of General Psychiatry*, 40, 333-338.

Bornstein, R. F. (1998a). Implicit and self-attributed dependency needs in dependent and histrionic personality disorders. *Journal of Personality Assessment*, 71(1), 1-14.

Bornstein, R. F. (1998b). Dependency in the personality disorders: Intensity, insight, expression, and defense. *Journal of Clinical Psychology*, 54(2), 175-189.

Bornstein, R. F. (2005). Psychodynamic theory and personality disorders. *Handbook of personality and psychopathology* (1. baskı), içinde (s. 164-180). Stac John Wiley & Sons, Inc.

Bornstein, R. F., Becker-Matero, N., Winarick, D. J. ve Reichman, A. L. (2010). Interpersonal dependency in borderline personality disorder: Clinical context and empirical evidence. *Journal of Personality Disorders*, 24(1), 109-127.

Botsford, J., Schulze, L., Bohländer, J. ve Renneberg, B. (2019). Interpersonal trust: Development and validation of a self-report inventory and clinical application in pa-



- tients with borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 1-22.
- Bowins, B. (2004). Psychological defense mechanisms: A new perspective. *The American Journal of Psychoanalysis*, 64(1), 1-26.
- Carvalho, L. de F., Reis, A. M. ve Pianowski, G. (2018). Investigating correlations between defence mechanisms and pathological personality characteristics. *Revista Colombiana de Psiquiatria*, 48(4), 232-243.
- Carvalho, L. de F. ve Primi, R. (2015). Development and internal structure investigation of the dimensional clinical personality inventory. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 28(2), 322-330.
- Coolidge, F. L. (1993). *Coolidge Axis II Inventory: Manual*. University of Colorado at Colorado Springs, CO: Author.
- Coolidge, F. L. ve Merwin, M. M. (1992). Reliability and validity of the Coolidge Axis II Inventory: A new inventory for the assessment of personality disorders. *Journal of Personality Assessment*, 59, 223-238.
- Cooper, S. H. (1989). Recent contributions to the theory of defense mechanisms: A Comparative View. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 37(4), 865-891.
- Cooper S. H. (1998). Changing notions of defense within psychoanalytic theory. *Journal of Personality*, 66, 947-964.
- Costa, P. T. ve McCrae, R. R. (1990). Personality disorders and the five-factor model of personality. *Journal of Personality Disorders*, 4(4), 362-371.
- Cramer, P. (1999). Personality, personality disorders, and defense mechanisms. *Journal of Personality*, 67(3), 535-554.
- Cramer, P. (2009). An increase in early adolescent under-control is associated with the use of denial. *Journal of Personality Assessment*, 91, 331-339.
- Dawood, S., Dowgwillo, E. A., Wu, L. Z. ve Pincus, A. L. (2018). Contemporary integrative interpersonal theory of personality. V. Zeigler-Hill ve T. K. Shackelford (Ed.), *The Sage handbook of personality and individual differences: The science of personality and individual differences* (1. baskı) içinde (s. 171-202). Sage Reference.
- Derks, Y. P. M. J., Westerhof, G. J. ve Bohlmeijer, E. T. (2016). A meta-analysis on the association between emotional awareness and borderline personality pathology. *Journal of Personality Disorders*, 31(3), 362-384.
- Evans, R. G. (1979). The relationship of the Marlowe-Crowne Scale and its components to defensive preferences. *Journal of Personality Assessment*, 43(4), 406-410.
- Freud, A. (2011). *Ego ve savunma mekanizmaları* (2. baskı). Metis Yayınları (Orijinal çalışma basım tarihi 1937).
- Friedemann, Y., Tolmacz, R. ve Doron, Y. (2016). Narcissism and concern: The relationship of self-object needs and narcissistic symptoms with healthy and pathological concern. *The American Journal of Psychoanalysis*, 76(1), 71-84.
- Gacono, C. B. ve Meloy, J. R. (1988). The relationship between cognitive style and defensive process in the psychopath. *Criminal Justice and Behavior*, 15(4), 472-483.
- Garofalo, C., Velotti, P., Callea, A., Popolo, R., Salvatore, G., Cavallo, F. ve Dimaggio, G. (2018). Emotion dysregulation, impulsivity and personality disorder traits: A community sample study. *Psychiatry Research*, 266, 186-192.
- George, D. ve Mallery, P. (2016). *IBM SPSS statistics 23 step by step: A simple guide and reference* (14. baskı). Routledge.
- Granieri, A., La Marca, L., Mannino, G., Giunta, S., Guglielmucci, F. ve Schimmenti, A. (2017). The relationship between defense patterns and DSM-5 maladaptive personality domains. *Frontiers in Psychology*, 8, 1926.
- Grevin, F. (1996). Posttraumatic stress disorder, ego defense mechanisms, and empathy among urban paramedics. *Psychological Reports*, 79(2), 483-495.
- Gruber, D. B. (2009). Overt and covert narcissism, anger, and selfobject needs. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, 70(4-B), 2573.
- Guntrip, H. (2003). *Şizoid görüngü nesne ilişkileri ve kendilik* (İ. Babacan, Çev.) (1. baskı). Metis Yayınları (Orijinal çalışma basım tarihi, 1968).
- Hayashi, M., Miyeka, Y. ve Mınakawa, K. (2004). Reliability and validity of the Japanese edition of the Defense Style Questionnaire 40. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 58(2), 152-156.
- Hayes, A. F. (2013). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*. Guilford Press.
- Hengartner, M. P., Ajdacic-Gross, V., Rodgers, S., Müller, M., Haker, H. ve Rössler, W. (2014). Fluid intelligence and empathy in association with personality disorder trait-scores: Exploring the link. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 264(5), 441-448.
- Henry, J. D., Bailey, P. E. ve Rendell, P. G. (2008). Empathy, social functioning and schizotypy. *Psychiatry Research*, 160(1), 15-22.
- Hilsenroth, M. J., Menaker, J., Peters, E. J. ve Pincus, A. L. (2007). Assessment of borderline pathology using the inventory of Interpersonal Problems Circumplex Scales (IIP-C): A comparison of clinical samples. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 14, 365-376.
- Horney, K. (1964). *The neurotic personality of our time*. W W Norton & Co.
- İşık, İ. G. (2016). *Object relations, perceived parental rearing styles, and defense mechanisms in relation to personality traits and symptoms of personality disorders* (Yayınlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- İmamoğlu, S. E. ve Aydın, B. (2009). Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği'nin geliştirilmesi, *İstanbul Üniversitesi Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 29(1), 39-64.
- İnce, İ. (2020). *Büyüklenme ve kırılğan narsisizmin ego mekanizmaları ve psikolojik rahatsızlıklar ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Johnson, H. C. (1991). Theories of Kernberg and Kohut: Issues of scientific validation. *Social Service Review*, 65(3), 403-433.
- Kernberg, O. (1975). *Borderline conditions and pathological narcissism*. Jason Aronson.
- Kernberg, P. F. (1994). Mechanisms of defense: Development and research perspectives. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 58(1), 55-58.
- Kohut, H. (1966). Forms and transformations of narcissism. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 14, 243-

- 272.
- Kohut, H. (1971). *The analysis of the self*. International Universities Press.
- Kohut, H. (1977). *The restoration of the self*. International Universities Press.
- Kohut, H. (1984). *How does analysis cure?* The University of Chicago Press.
- Kohut, H. ve Wolf, E.S. (1978). The disorders of the self and their treatment: An outline. *International Journal of Psycho-Analysis*, 59, 413-425.
- Köroğlu, E. ve Bayraktar, S. (2010). *Kişilik bozuklukları* (2. baskı). Hekimler Yayın Birliği.
- Kring, A. M., Johnson, S. L., Davison, G. ve Neale, J. (2012) *Abnormal psychology* (12. baskı). John Wiley & Sons, Inc.
- Lobel, T. E., Kashtan, O. ve Winch, G. L. (1987). The relationship between defense mechanisms, trait anxiety and need for approval. *Personality and Individual Differences*, 8(1), 17-23.
- Lukowitsky, M. R. ve Pincus, A. L. (2013). Interpersonal perception of pathological narcissism: A social relations analysis. *Journal of Personality Assessment*, 95(3), 261-273.
- Masland, S. R., Schnell, S. E. ve Shah, T. V. (2020). Trust beliefs, biases, and behaviors in borderline personality disorder: Empirical findings and relevance to epistemic trust. *Current Behavioral Neuroscience Reports*, 7, 239-349.
- Marmarosh, C. L., Mann, S. (2014). Patients' selfobject needs in psychodynamic psychotherapy: How they relate to client attachment, symptoms, and the therapy alliance. *Psychoanalytic Psychology*, 3(3), 297-313.
- McWilliams, N. (2017). *Psikanalitik tanı: Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak* (3. baskı) (E. Kalem, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları (Orijinal çalışma basım tarihi 1994).
- Miano A., Fertuck E. A., Arntz A. ve Stanley B. (2013). Rejection sensitivity is a mediator between borderline personality disorder features and facial trust appraisal. *Journal of Personality Disorders*, 27, 442-456.
- Miller, P. A. ve Eisenberg, N. (1988). The relation of empathy to aggressive and externalizing/antisocial behavior. *Psychological Bulletin*, 103(3), 324-344.
- Millon, T. (1991). Avoidant personality disorder: A brief review of issues and data. *Journal of Personality Disorders*, 5(4), 353-362.
- Millon, T., Grossman, S., Millon, C., Meagher, S. ve Ramnath, R. (2004). *Personality disorder in modern life* (2. baskı). John Wiley & Sons, Inc.
- Morrison, J. R. (2015). *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı: (DSM-5)'i kolaylaştıran "klinikyenler için tanı rehberi"* (1. baskı) (M. Şahin, Çev.). Nobel Yayınları (Orijinal çalışma basım tarihi, 2014).
- Nehrig, N., Ho, S. S. M. ve Wong, P. S. (2019). Understanding the Selfobject Needs Inventory: Its relationship to narcissism, attachment, and childhood maltreatment. *Psychoanalytic Psychology*, 36(1), 53-63.
- Okay, D. ve Canel-Çınarbaş, D. (2021). Kendilik psikolojisi yaklaşımı üzerinden bir çekingen kişilik olgusunun incelenmesi. *Nesne*, 9(19), 204-220.
- Olson, T. R. (2008). *Can defense mechanisms aid in the differentiation of depression and anxiety* (Yayınlanmamış doktora tezi). University of Saskatchewan in the Department of Psychology, Saskatoon.
- Quimette, P. C., Klein, D. N., Anderson, R., Riso, L. P. ve Lizardi, H. (1994). Relationship of sociotropy/autonomy and dependency/self-criticism to DSM-III—R personality disorders. *Journal of Abnormal Psychology*, 103(4), 743-749.
- Perry, J. C., Presniak, M. D. ve Olson, T. R. (2013). Defense mechanisms in schizotypal, borderline, antisocial, and narcissistic personality disorders. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, 76(1), 32-52.
- Pincus, A. L. ve Wiggins, J. S. (1990). Interpersonal problems and conceptions of personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 4(4), 342-352.
- Poggi, A., Richetin, J. ve Preti, E. (2019). Trust and rejection sensitivity in personality disorders. *Current Psychiatry Reports*, 21(8).
- Ritter K., Dziobek I, Preissler S., Rüter, A., Vater, A., Fydriich, T., Lammers, C. L., Heekeren, H. R. ve Roepke, S. (2011). Lack of empathy in patients with narcissistic personality disorder. *Psychiatry Research*, 187, 241-247.
- Robbins, S. B. ve Dupont, P. (1992). Narcissistic needs of the self and perceptions of interpersonal behavior. *Journal of Counseling Psychology*, 39(4), 462-467.
- Silverstein, M. L. (1999). *Self psychology and diagnostic assessment* (1. baskı). Routledge Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Silverstein, M. L. (2005). Self psychological foundations of personality disorders. *Handbook of personology and psychopathology* (1. baskı) içinde (s. 181-198). Stac John Wiley & Sons, Inc.
- Sinha, B. K. ve Watson, D. C. (1999). Predicting personality disorder traits with the Defense Style Questionnaire in a normal sample. *Journal of Personality Disorder*. 13(3), 281-286.
- Tabar, M. S. (2017). The role of defense styles and defense mechanisms in the prediction of borderline personality features in non-clinical samples. *International Journal of Behavioral Sciences*, 11(4), 147-151.
- Togashi, K. ve Kottler, A. (2015). *Kohut's twinship across cultures: The psychology of being human* (1. baskı). Routledge Taylor & Francis Group.
- Tondar, S., Campos, R. C., Shakiba, S., Dadkhah, A. ve Blatt, S. J. (2017). The associations between the maladaptive personality dimensions of neediness and self-criticism, defense styles, selfobject needs, and attachment styles in an Iranian sample. *Psychoanalytic Psychology*, 34(1), 26-34.
- Unoka, Z., Seres, I., Áspán, N., Bódi, N. ve Kéri, S. (2009). Trust game reveals restricted interpersonal transactions in patients with borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 23(4), 399-409.
- Vaillant, G. E. (1971). Theoretical hierarchy of adaptive ego mechanisms: A 30-year follow-up of 30 men selected for psychological health. *Archives of General Psychiatry*, 24(2), 107-118.
- Vaillant, G. E. (1976). Natural history of male psychological health: V. The relation of choice of ego mechanisms of defense to adult adjustment. *Archives of General Psychiatry*, 33(5), 535-545.
- Vaillant, G. E. (1994). Ego mechanisms of defense and personality psychopathology. *Journal of Abnormal Psychology*, 103(1), 44-50.
- Van Wijk-Herbrink, M., Andrea, H. ve Verheul, R. (2011). Cognitive coping and defense styles in patients with personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 25(5), 634-644.

- Volkan, V. D. (1976). *Primitive internalized object relations*. International Universities Press.
- Watson, P. J. ve Morris, R. J. (1991). Narcissism, empathy and social desirability. *Personality and Individual Differences*, 12, 575-579.
- Wolitzky, D. L. ve Eagle, M. N. (1997). Psychoanalytic theories of psychotherapy. P. L. Wachtel ve S. B. Messer (Ed.), *Theories of psychotherapy: Origins and evolution* (1. baskı) içinde (s. 39-96). American Psychological Association.
- Yılmaz, N., Gençöz, T. ve Ak, M. (2007). Savunma Biçimleri Testi'nin psikometrik özellikleri: Güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 244-253.
- Yurduşen, S. ve Gençöz, F. (2018). Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanterinin Türk toplumundaki psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 2(2), 88-98.
- Zanarini, M. C., Weingeroff, J. L. ve Frankenburg, F. R. (2009). Defense mechanisms associated with borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 23(2), 113-121.

## | Extended Abstract |

**Mediating role of defense mechanisms and dimensions of the interpersonal relationship in the relationship between selfobject needs and personality disorders**Nuran Bingöl<sup>1</sup>,  Yıldız Bilge<sup>2</sup> **Keywords**selfobject needs,  
personality disorders,  
defense mechanisms,  
interpersonal relation,  
mediating role**Abstract**

Especially in the early stages of life, met or unmet the selfobject needs has an important role in the development of personality. The literature has revealed evidence that approaching and defensively avoiding selfobject needs may be associated with personality disorders. The present study aimed to examine the mediating effects of defense mechanisms and dimensions of the interpersonal relationship in the relationship between selfobject needs and personality disorders. The research sample consisted of a total of 402 people [253 females (62.9%) and 149 males (37.1%), aged between 18 and 59 ( $M = 32.28$ ,  $SD = 7.76$ )], and a cross-sectional screening method was used in the study. The data was collected using the Socio-Demographic Information Form, Coolidge Axis II Inventory Short Form, Selfobject Needs Inventory, Defense Style Questionnaire, and Scale of Dimensions of Interpersonal Relationship. As a result of the analyzes, personality disorders and approaching mirroring-idealization-twinship, and avoiding idealization-twinship, selfobject needs, immature defense mechanisms, and approval dependence variables were positively correlated with each other; it was determined that the variables of trust in others and emotional awareness showed significant negative correlations. It was found that in the relationship between selfobject needs and personality disorders, the variables of immature and neurotic defenses, approval dependence, trusting others and emotional awareness had significant partial mediation effects in certain types of personality disorders. Then research findings were discussed based on the literature, and limitations of the study and possible contributions to theory and clinical practice, and suggestions for new studies to be made were presented.

It is known that there are approaches with different theoretical backgrounds trying to understand and explain personality-oriented psychopathologies. One of these approaches is Kohut's "Self Psychology" theory examining the formation, development, and components of the self in health and disease states (Kohut, 1977, p. 17). Kohut (1977) emphasizes that a selfobject that knows the child's needs and what to do in early childhood is important for maintaining psychological balance. According to Kohut (1984), selfobject experiences are necessary for the self to develop and become a coherent and integrated structure. Children's needs for these experiences were defined as selfobject needs by Kohut (1971, 1977, 1984), who also classified selfobject needs (which are partially met by another person) in three groups as mirroring, idealization, and twinship selfobject need. Selfobject relationships and needs starts from birth and continue until the death of an individual (Kohut, 1971, 1984). However, although the needs provided by the selfobjects are nec-

essary throughout life, as the person matures, the attitude toward these needs get transformed into a less exploitative and more empathetic form (Johnson, 1991; Kohut, 1971; Kohut & Wolf, 1978). According to the approach of self psychology, one of the important parts of personality functioning in adulthood is the way of an individual's orientation towards selfobject functions. Individuals with relatively weak and mature selfobject needs and who do not make an effort to deny these needs have reliable, consistent self-regulating strategies, relatively stable self-esteem, and demonstrate a mental state of well-being. Individuals who have immature and dominant selfobject needs and make an avoidant and denying effort against these needs have difficulties in maintaining and meeting their mirroring, idealization, and twinning needs in a healthy way (Banai et al., 2005).

Another concept associated with personality disorders is defense mechanisms. According to Vaillant (1994), individuals typically tend to use some defense

**To cite:** Bingöl, N. & Bilge, Y. (2023). Mediating role of defense mechanisms and dimensions of the interpersonal relationship in the relationship between selfobject needs and personality disorders. *Journal of Clinical Psychology Research*, 7(2), 216-239.

**Nuran Bingöl** · [nuran.bingol0401@gmail.com](mailto:nuran.bingol0401@gmail.com) | <sup>1</sup>Psikolog, Fevzi Çakmak Mah. Kısmet Sok., Diyarbakır, Türkiye; <sup>2</sup>Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Yaşam Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye.

**Received** Dec 30, 2021, **Revised** Mar 17/Mar 23, 2022, **Accepted** Mar 24, 2022

**Author's Note:** This work is based on the first author's master's thesis under the supervision of the second author.





mechanisms at varying levels. According to him, immature defense mechanisms have an important effect on the realization of personality disorders (Vaillant, 1994). Correlation of the majority of personality disorders can be high with immature defense mechanisms (Aracı & Bilge, 2021; Bilge, 2018; Carvalho et al., 2018; Işık, 2016; Tabar, 2017) or low with mature defense mechanisms (Hayashi et al., 2004; Sinha & Watson, 1999).

One of the concepts that contributes to the formation of personality-oriented psychopathologies and that is affected by personality disorders is interpersonal relationships. According to interpersonal relationship theorists, who argue that personality develops in a social relationship with another important person and is the product of this social relationship, personality-oriented psychopathologies also result from the continuation of maladaptive relationship patterns with another person (Millon et al., 2004; Pincus & Wiggins, 1990). In the majority of studies found in the literature, it was found that the increased need for interpersonal dependence was associated with personality disorders (Bornstein, 1998b; Bornstein et al., 2010). In addition, in many studies (Botsford et al., 2019; Costa and McCrae, 1990; Masland et al., 2020; Miano et al., 2013; Unoka et al., 2009), the scores on the personality disorders dimensions increase while the scores decrease on the trusting others dimensions.

The aim of this study was to test the mediating roles of defense mechanisms and interpersonal relationship dimensions in the relationship between selfobject needs and personality disorders. The hypotheses in the research were: 1) Personality disorders scores are positively related to immature and neurotic defense mechanisms scores, and mature defense mechanisms scores are negatively related. 2) Personality disorders scores are positively related to mirroring-idealization-twinning selfobject needs and avoidance scores. 3) Scores from personality disorders are negatively related to trust in others, empathy, and emotional awareness scores, while approval addiction scores are positively related. 4) The defense mechanisms and interpersonal relationship dimensions have mediating roles in the relationship between selfobject needs and personality disorders.

## METHODS

The present study included 253 females (62.9%) and 149 males (37.1%) as a community sample including total 402 participants in the 18-69 age range ( $M = 26.27$ ,  $SD = 8.36$ ), who were selected by using snowball and convenience sampling method. Data were collected using the Coolidge Axis II Inventory Short Form, Selfobject Needs Inventory, Defense Style Questionnaire, and Scale of Dimensions of Interpersonal Relationship. Approval for the research was obtained from the Non-Interventional Research Ethics Committee with the decision numbered 9 of the meet-

ing dated 26.06.2020 and numbered 9/2020.

The skewness and kurtosis values of the data were tested before the analysis and they were in the range of -2.0 and +2.0 which refers to normal distribution (George and Mallery, 2016, p. 114). Pearson Product Moments Correlation Analysis was applied to determine whether there is a relationship between quantitative variables of research. Descriptive statistic was applied to calculate the mean scores and standard deviation values of the participants. Mediation effects of defense mechanisms and interpersonal relationship dimensions in the relationship between personality disorders and selfobject needs were analyzed by using PROCESS Macro V.3.1 (Hayes, 2013) program and Model 4. The analyses specified in the research were carried out with the SPSS 22.0 program.

## RESULTS

As a result of the correlation analysis, it was determined that there were positive relationships between all personality disorders (PD) and mirroring-idealization-approaching and idealization-avoidance selfobject need, immature and neurotic defense mechanisms (except for schizoid PD), and there were negative relationships between trust in others and emotional awareness. It was determined that there was a positive correlation between approval addiction and all personality disorders except schizoid PD, schizotypal PD, and antisocial PD. As a result of the mediation analysis, it was found that the mediating effects of immature and neurotic defense mechanisms, approval dependence, trust in others, and emotional awareness variables were significant in the relationship between selfobject needs and personality disorders. According to the mediation analysis results, it was determined that "immature defense mechanisms" had an indirect effect on the relationship between approaching mirroring-idealization-twinship and Paranoid, Borderline, Histrionic, Narcissistic, and Obsessive Compulsive personality disorders; on the relationship between avoiding idealization-twinship selfobject and Schizotypal and Antisocial personality disorders. Neurotic defense mechanisms had a mediating effect on the relationship between approaching mirroring-idealization-twinship and Narcissistic and Avoidant PDs. Approval dependence had an indirect effect on the relationship between approaching mirroring-idealization-twinship and Borderline, Histrionic, Narcissistic, Obsessive Compulsive and Avoidant personality disorders; and on the relationship between avoiding idealization-twinship and Antisocial and Dependent personality disorders. It was determined that trusting others had an indirect effect on the relationship between approaching mirroring-idealization-twinship and Paranoid, Borderline, Narcissistic, Obsessive-Compulsive, and Avoidant personality disorders, and on the relationship between avoiding idealization-twinship and Schizotypal, Schizoid, and Dependent perso-

nality disorders. It was found that emotional awareness had an indirect effect on the relationship between approaching mirroring-idealization-twinship and Borderline and Histrionic personality disorders, and on the relationship between avoiding idealization-twinship and antisocial personality disorder.

## DISCUSSION

In this study, it was aimed to examine the relationships between personality disorders, selfobject needs, interpersonal relationships and defense mechanism scores and to investigate the mediating effects of defense mechanisms and interpersonal relationship dimensions in the relationship between selfobject needs and personality disorders.

In the models built to determine the mediating role of immature defense mechanisms in the relationship between selfobject needs and personality disorders, it was determined that the orientation to selfobject needs was similar in different personality disorders as well as it differed. In the current study, it was determined that immature defense mechanisms had a mediating effect in the relationship between Borderline, Histrionic, and Narcissistic personality disorders and approaching mirroring-idealization-twinship. The efforts of these personality disorders to attract attention as a similar feature (Morrison, 2015) seem to coincide with their orientation towards selfobject needs. The fact that people with these personality disorders resort to immature defenses more frequently (American Psychiatric Association [APA], 2013; Bornstein, 1998a; Granieri et al., 2017; Volkan, 1976) to meet their selfobject needs for recognition, approval, appreciation, and being valued explains the relationship between approaching selfobject needs and existing personality disorders. It was also found in this study that the orientations of different personality disorders to selfobject needs were different. Although they are included in Cluster A personality disorders, immature defenses had a significant mediating effect on the relationship between approaching mirroring-idealization-twinship, Paranoid personality disorder, avoiding idealization-twinship and Schizotypal personality disorder. The fact that those with schizotypal personality tendencies respond to others, interpersonal relationships and the functions they provide by withdrawing and giving up (Silverstein, 2005) coincides with selfobject avoidance, while individuals with paranoid personality traits need the existence and function of another despite their perception as insecure and dangerous (Blum, 1981) corresponds to the need to approach selfobjects.

It was determined that approval dependence had a mediating effect in the relationship between selfobject needs and personality disorders other than Paranoid, Schizotypal, and Schizoid personality disorders. It was also determined that there was a mediating effect of

reducing trusting others on the relationship between other personality disorders, except for Antisocial and Histrionic personality disorders, and a mediating effect of emotional awareness in the relationship between Borderline, Histrionic and Antisocial personality disorders. To the best of our knowledge, no study was found in the literature that exactly overlaps with the existing models. However, it can be said that approval dependence might be a possible variable in the formation of personality disorders other than Paranoid, Schizotypal, and Schizoid personality disorders. Studies support that less trust in others is associated with personality disorders (Botsford et al., 2019; Costa and McCrae, 1990; Poggi et al., 2019). Considering all these studies and the mediation models of the current research, it can be said that trust in others strengthens the emergence of personality disorder characteristics along with approaching and avoiding selfobject needs. In the literature, there were studies concluded that Borderline (Derks et al., 2016), Antisocial, and Histrionic personality disorders (Garofalo et al., 2018) are associated with low emotional awareness. Yurduşen and Gençöz (2018) concluded that there was a negative relationship between the need for approaching mirroring-idealization-twinship and avoiding idealization-twinship and emotional awareness. In line with the result of Yurduşen and Gençöz (2018), it supports the assessment that displaying a tendency to approach and avoid selfobject needs in a defensive way is associated with less control of negative emotions, and that these are variables that may predispose to the appearance of personality disorders and traits in individuals.

When the results obtained in the current study are examined, it was seen that both defensively approaching selfobject needs and avoiding them were associated with personality-oriented psychopathology, using immature defense mechanisms more, trusting others less in interpersonal relationships, and needing more approval from others, and less awareness of emotions. It can be said that having a personality disorder is associated with personality disorders and makes individuals prone to exhibit various personality disorder traits. Since no studies were found in Turkish or international literature examined the relationships between selfobject needs, defense mechanisms and interpersonal relationship dimensions of approval, dependence, trusting others, empathy and awareness of emotions with personality disorders, and also the mediating effects of defense mechanisms and interpersonal relationship dimensions in the relationship between selfobject and personality disorders, this study is an original work. In addition, it is thought to contribute to clinical practice in terms of guiding the therapist to determine what kind of selfobject needs individuals with a certain type of personality disorder tend to have in the therapy environment and what their expectations are for this need. However, the fact that the research data was obtained through self-report scales and that

clinical and non-clinical samples were not evaluated together can be counted among the important limitations of the study. In addition, the majority of the sample consisted of female, single, and participants in the 18-24 age group, which is another limitation of the study. Within these limitations, it is thought that it would be useful to examine the relationships of the same variables in a sample where the demographic characteristics of the participants were more evenly distributed, and the clinical group was included.

## DECLARATIONS

**Compliance with Ethical Standards** This study was approved by the Sağlık Bilimleri University Non-Interventional Research Ethics Committee (meeting numbered 9/2020, number 9/10, decision dated 26.06.2020) that this study complies with ethical principles and rules.

**Conflict of Interest** All authors of this article declare that they have no conflict of interest regarding the article.

## REFERENCES

- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM V* (5<sup>th</sup> ed.). American Psychiatric Association.
- Aracı, A. & Bilge, Y. (2021). Erken dönem uyumsuz şemalar ve kişilik bozuklukları ilişkisinde immatür savunmaların aracı rolü. *Turkish Studies-Social Sciences*, 16(3), 933-951.
- Banai, E., Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2005). "Selfobject" needs in Kohut's self psychology, links with attachment, self-cohesion, affect regulation, and adjustment. *Psychoanalytic Psychology*, 22(2), 224-260.
- Bilge, Y. (2018). Kişilik bozuklukları ve savunma mekanizmaları. *Electronic Turkish Studies*, 13(10), 145-167.
- Blum, H. P. (1981). Object inconstancy and paranoid conspiracy. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 29(4), 789-813.
- Bornstein, R. F. (1998a). Implicit and self-attributed dependency needs in dependent and histrionic personality disorders. *Journal of Personality Assessment*, 71(1), 1-14.
- Bornstein, R. F. (1998b). Dependency in the personality disorders: Intensity, insight, expression, and defense. *Journal of Clinical Psychology*, 54(2), 175-189.
- Bornstein, R. F., Becker-Matero, N., Winarick, D. J., & Reichman, A. L. (2010). Interpersonal dependency in borderline personality disorder: Clinical context and empirical evidence. *Journal of Personality Disorders*, 24(1), 109-127.
- Botsford, J., Schulze, L., Bohländer, J., & Renneberg, B. (2019). Interpersonal trust: Development and validation of a self-report inventory and clinical application in patients with borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 1-22.
- Carvalho, L. de F., Reis, A. M., & Pianowski, G. (2018). Investigating correlations between defence mechanisms and pathological personality characteristics. *Revista Colombiana de Psiquiatria*, 48(4), 232-243.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1990). Personality disorders and the five-factor model of personality. *Journal of Personality Disorders*, 4(4), 362-371.
- Derks, Y. P. M. J., Westerhof, G. J., & Bohlmeijer, E. T. (2016). A meta-analysis on the association between emotional awareness and borderline personality pathology. *Journal of Personality Disorders*, 31(3), 362-384.
- Garofalo, C., Velotti, P., Callea, A., Popolo, R., Salvatore, G., Cavallo, F., & Dimaggio, G. (2018). Emotion dysregulation, impulsivity and personality disorder traits: A community sample study. *Psychiatry Research*, 266, 186-192.
- George, D., & Mallery, P. (2016). *IBM SPSS statistics 23 step by step: A simple guide and reference* (14<sup>th</sup> ed.). Routledge.
- Granieri, A., La Marca, L., Mannino, G., Giunta, S., Guglielmucci, F., & Schimmenti, A. (2017). The relationship between defense patterns and DSM-5 maladaptive personality domains. *Frontiers in Psychology*, 8, 1926.
- Hayashi, M., Miyake, Y., & Minakawa, K. (2004). Reliability and validity of the Japanese edition of the defense style questionnaire. 40. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*. 58(2), 152-156.
- Hayes, A. F. (2013). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*. Guilford Press.
- İşık, İ. G. (2016). *Object relations, perceived parental rearing styles, and defense mechanisms in relation to personality traits and symptoms of personality disorders* (Unpublished doctoral dissertation). Middle East Technical University, Ankara.
- Johnson, H. C. (1991). Theories of Kernberg and Kohut: Issues of scientific validation. *Social Service Review*, 65(3), 403-433.
- Kohut, H. (1971). *The analysis of the self*. International Universities Press.
- Kohut, H. (1977). *The restoration of the self*. International Universities Press.
- Kohut, H. (1984). *How does analysis cure?* The University of Chicago Press.
- Kohut, H., & Wolf, E. S. (1978). The disorders of the self and their treatment: An outline. *International Journal of Psycho-Analysis*, 59, 413-425.
- Masland, S. R., Schnell, S. E., & Shah, T. V. (2020). Trust beliefs, biases, and behaviors in borderline personality disorder: Empirical findings and relevance to epistemic trust. *Current Behavioral Neuroscience Reports*, 7, 239-349.
- Miano A., Fertuck E. A., Arntz A., & Stanley B. (2013). Rejection sensitivity is a mediator between borderline personality disorder features and facial trust appraisal. *Journal of Personality Disorders*, 27, 442-456.
- Millon, T., Grossman, S., Millon, C., Meagher, S., & Ramnath, R. (2004). *Personality disorder in modern life* (2<sup>nd</sup> ed.). John Wiley & Sons, Inc.
- Morrison, J. R. (2015). *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı: (DSM-5)'i kolaylaştıran "klinisyenler için tanı rehberi"* (1<sup>st</sup> ed.) (M. Şahin, Trans.). Nobel Yayınları (Original work published 2014).
- Poggi, A., Richetin, J., & Preti, E. (2019). Trust and rejection sensitivity in personality disorders. *Current Psychiatry Reports*, 21(8).
- Pincus, A. L., & Wiggins, J. S. (1990). Interpersonal problems and conceptions of personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 4(4), 342-352.
- Silverstein, M. L. (2005). Self psychological foundations of personality disorders. In *Handbook of personology and*

- psychopathology* (1<sup>st</sup> ed.) (pp. 181-198). *Stac* John Wiley & Sons, Inc.
- Sinha, B. K., & Watson, D. C. (1999). Predicting personality disorder traits with the defense style questionnaire in a normal sample. *Journal of Personality Disorder*, *13*(3), 281-286.
- Tabar, M. S. (2017). The role of defense styles and defense mechanisms in the prediction of borderline personality features in non-clinical samples. *International Journal of Behavioral Sciences*, *11*(4), 147-151.
- Unoka, Z., Seres, I., Áspán, N., Bódi, N., & Kéri, S. (2009). Trust game reveals restricted interpersonal transactions in patients with borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, *23*(4), 399-409.
- Vaillant, G. E. (1994). Ego mechanisms of defense and personality psychopathology. *Journal of Abnormal Psychology*, *103*(1), 44-50.
- Volkan, V. D. (1976). *Primitive internalized object relations*. International Universities Press.
- Yurduşen, S., & Gençöz, F. (2018). Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanterinin Türk toplumundaki psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikoloji Dergisi*, *2*(2), 88-98.